

BEVORDERING DER BIJEN
LEST IN NEDERLAND
VER. TOT BEVORDERING DER BIJEN

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Verschijnt maandelijks - Jaargang 77 - No. 12 december 1975

Prettige Kerstdagen

Voorspoedig Nieuwjaar

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

NIEUW

Binnen enkele weken zal verschijnen de derde druk van HET GROTE BIJENBOEK van oud alg. secretaris redacteur R. P. GROENVELD.

De prijs bedraagt bij intekening tot 31 januari f 25,— plus f 3,50 voor verzendkosten. Afgehaald f 25,—.

Bij intekening het verschuldigde bedrag over te maken op onze postgiro of bankrekening.

Na 31 januari a.s. is de prijs f 27,50 plus f 3,50 verzendkosten. Afgehaald bij het Bijenhuis f 27,50.

Rond de komende Kerstdagen en de Jaarwisseling brengen echte BIJENWASKAARSEN een sfeer van licht en vreugde.

Wij hebben voldoende kunstraat in voorraad, ook in handige „doe het zelfpakketjes”, voor wederverkoop.

Kaarsepit is verkrijgbaar in 2 diktes.

In de wintermaanden hebben vele imkers meer tijd dan in de zomerperiode. Voor hen die van zelf knutselen en timmeren houden is het nu de tijd om uit een bouwpakket hun eigen SPAARKASTEN en ZESRAMERS in elkaar te timmeren.

Even geduld, want naast de bouwpakketten voor de SPAARKAST en de Zesramer is straks ook leverbaar de Dubbelwandige SIMPLEX als bouwpakket.

Het BIJENHUIS is geopend op de zaterdagen 9 januari, 23 januari 1976.

VERDERE VERKOOPADRESSEN :

Tegen een geringe prijsverhoging (bijdrage in de vrachtkosten) zijn onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepôts:

Boerenbond Neerbosch-Hees, St. Agnietenweg 63, Nijmegen.

Afd. Bunnik/Houten, B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik, telefoon 03405 - 17 42.

S. G. v. d. Esschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn, telefoon 055 - 23 67 79.

Afd. Velsen en omstreken, H. S. Homburg, Velsersduinweg 165, IJmuiden, telefoon 02550 - 2 15 30.

Depôt Achterhoek, B. Meijerman, Dwarsdijk 6, Halle.

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273

Algemene Bank Nederland-Wageningen

rekening nr. 53.90.42.900

Postgiro 823276

(Bijenhuis)

Telefoon 08370 - 1 28 63

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen.

Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagendans. De niet van redactiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtjes. Giro 84 68 01.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

Titelpagina van het boek van Filips van Marnix: „De roomische bijenkorf” (1581). Overgenomen uit de publicatie van J. A. Chalifman, „De Bijen” - Praag 1959.

BEGINNERSRUBRIEK

Een Kerstzwerm ?

Het bijenjaar 1975 is ten einde.

Straks met de komende feestdagen en jaarwisseling voor de boeg zullen we maar nauwelijks tijd hebben om nog eens terug te blikken over het afgelopen seizoen

Weer is een bijenseizoen afgesloten. In ongeveer 26 weken hebben we alle werkzaamheden aan onze bijenvolken moeten doen.

Zie schema !!

Op een ding heb ik herhaaldelijk gewezen; werk met goede sterke volken.

VERENIGEN, daar kunt u wat mee bereiken ! Dat geldt echter niet alleen voor uw bijen maar ook voor U.

Wanneer ik in staat zou zijn om al die zwermen, die er in ons land hangen;

Voorzwermen (Wageningen + N.C.B.) en
Nazwermen (A.B.T.B. + L.L.T.B. + A.N.I.)

bij elkaar te vegen en er **één flink goed bijenvolk** van te maken, dat ik daar een verdienstelijk werk mee zou doen.

Laten we proberen dit te bereiken, meer dan ooit tevoren is het nu noodzakelijk met elkaar samen te werken tot ons aller welzijn.

Laat de bijen ons ook hierin tot voorbeeld zijn.

Met onze beste wensen,

Consulentschap in algemene
dienst voor Bijenteelt

A. J. van Willegen
Berkenstraat 41, GOES.

E.E.G. GAAT IMKERS STEUNEN

Namens de Stichting Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij in Nederland en de Afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap kunnen wij U het volgende mededelen.

Uit de besprekingen binnen de Raad van Europa is er een positieve reactie te verwachten met betrekking tot steunmaatregelen aan de bijenhouderij in de E.E.G.-landen en wel vermoedelijk voor drie achtereenvolgende jaren.

Het zal een bijdrage worden in de richting van een bedrag per bijenvolk.

Aan een subsidie op basis van de afgenomen hoeveelheid bijensuiker behoeft niet meer te worden gedacht.

Vanuit Brussel zullen einde dit jaar nadere richtlijnen worden aangegeven hoe bovengenoemde steunmaatregelen zullen worden uitgewerkt.

Bovengenoemd bericht wilden wij de imkers van Nederland niet onthouden.

De Stichting Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij in Nederland.

Het XXVste Internationale Congres voor Bijenteelt gehouden te Grenoble (Fr.) van 8-14 sept. 1975

door Mr. L. R. J. ridder van Rappard

Het bestuur van de „Wereld-bijen-UNO“ Apimondia.

Dank zij een Nederlands initiatief werd tijdens het eind augustus 1949 te AMSTERDAM gehouden 13de Internationale Bijenteeltcongres tot bundeling van alle krachten welke tot dusver op het terrein van de internationale bijenteeltsamenwerking meer of minder naast elkaar plachten te werken, besloten. Een wereldfederatie van bijenteeltorganisaties werd onder de naam APIMONDIA ten doop gehouden en sedert dien plegen de internationale bijeenkomsten van imkergeleerden en imkerpraktijkbeoefenaren onder auspiciën van deze wereld „bijen UNO“ te worden georganiseerd. Meer dan zestig landen zijn door middel van een of meerdere hunner nationale imkerorganisaties bij het constructieve en verbroederende werk van deze imposante „INTERNATIONALE“ rechtstreeks betrokken.

Ook ditmaal wist dit internationale forum van bijenteeltliefhebbers meer dan drieduizend actieve belangstellenden te trekken.

Frankrijk, dat al in 1897 aan de bakermat van de internationale samenwerking had gestaan en sedert dien tot viermaal toe in het tijdvak voorafgaande aan de tweede wereldoorlog als gastvrouw had gefungeerd, was tijdens het vorige internationale congres dat in 1973 in Argentinië plaats vond, te Buenos Ayres andermaal bereid gevonden om „de imkers aller landen „van haar traditionele gastvrijheid te laten genieten.

Met het oog op de speciale problemen, welke met

name op het terrein van de onderbrenging van de congresdeelnemers, alsmede van de vergaderruimte voor een massabijeenkomst als de onderhavige dienden te worden opgelost had men na rijp beraad zijn oog laten vallen op GRENoble, hoofdplaats van de Franse grens- en bergstreek de DAUPHINE, sedert de laatst gehouden Olympische winterspelen in het gelukkig bezit van een riant sportpaleis, een uitstekend geoutilleerd Olympisch dorp en van een spectaculair nieuw congres- en tentoonstellingsgebouw, „ALPES CONGRES“ geheten.

Grenoble, al in de romeinse tijd bij Cicero (43 j. v. Christus) als strategisch bruggehoofd over de Isère vermeld, en in de 14de eeuw bij Frankrijk ingelijfd heeft eeuwenlang als grensvesting in het franse Alpengebied een militair onmisbare functie vervuld. Van dit verleden getuigt tot op de huidige dag de hoog boven de stad gelegen Bastille. De talloze gevechten en belegeringen welke de stad in vroeger jaren heeft moeten doorstaan, verklaren waarom van een vrijwel intacte monumentale middeleeuwse kern geen sprake meer is.

Frankrijk telt ongeveer 100.000 imkers, waarvan er een duizendtal meer of minder beroepsmatig werkzaam is. Van de miljoen bijenvolken, wordt meer dan 90% in losse bouw-Dadant, Langstroth en Voirotkasten-geëxploiteerd. De eigen honing productie schommelt tussen 8.000 en 16.000 ton en dekt slechts voor drie kwart de inlandse behoefte. Tegenover een

export van 500/1200 ton, staat een import van 3.000 à 5.000 ton. De voornaamste drachtbronnen zijn witte klaver, heide, koolzaad acacia, wilde veldbloemen, lavendel rosemarijn, luzerne, kastanje en in de bergstreek dennen. In bepaalde fruitgebieden oogst men veel van de appels.

Het inheemse-zwarte-ras overheerst overal, al is mei name in het westen een zekere invloed van een overigens bescheiden import van vreemde koninginnen merkbaar.

Op organisatorisch gebied bestaat er een grote verscheidenheid. De individualistische karaktertrekken van het Franse volk schijnen daaraan niet vreemd te zijn. Het zal wel niet veel anders zijn dan bij ons. De meest voorkomende verenigingsvorm is die van het departementale syndicaat, gebundeld in een landelijke federatie. De twee grootste imkerverenigingen zijn resp. L'UNION NATIONALE DE L'APICULTURE - L'U.N.A.F. en LE SYNDICAT NATIONAL DE L'APICULTURE. De uit 1865 daterende SOCIÉTÉ CENTRALE DE L'APICULTURE kent daarentegen geen locale, c.q. departementale opbouw. Daarnaast treft men nog aan LE SYNDICAT DES PRODUCTEURS DE MIEL EN FRANCE, een organisatie van beroepsimkers. De wetenschappelijke onderzoekers, met name zij die zich met de bestrijding van bijenziekten bezig houden zijn ook weer apart georganiseerd in een federatie van departementale verbanden.

Ook het bijenteeltonderwijs is sterk gedecentraliseerd. De meest universele opleiding vindt haar bekroning in een beroepsdiploma geautoriseerd door het Ministerie van Landbouw.

Frankrijk heeft over het land verspreid diverse van overheidswege gesubsidieerde bijenteeltinstituten, terwijl daarnaast en lang niet altijd in goed onderling overleg binnen de centrale hiërarchie van de rijks-veterinaire dienst verschillende laboratoria werkzaam zijn, die zich ook met de bijenteelt bezig houden.

De voor ons Nederlanders overigens niet onbekende versplintering manifesteert zich eveneens door de diverse vaktijdschriften, waarvan „LA REVUE FRANÇAISE D'APICULTURE" het maandelijks orgaan van de U.N.A.F. de meest actuele periodiek is. Voor mij persoonlijk vormt „LA GAZETTE APICOLE", onder de redactie van de fijnzinnige Georges ALPHANDÉRIE, die het door zijn beroemde vader Edmond in 1900 opgerichte tijdschrift met de actieve bijenstand van de meest prominente schrijvers telkens weer op een hoog — cultureel — humanitair niveau weet te handhaven, elke maand weer een literair genot.

De om technisch-organisatorische redenen wellicht begrijpelijke keuze van GRENOBLE als congresplaats, had ook haar nadelen. De Dauphiné is bepaald geen ideaal bijenland zodat er weinig autochtone imkers beschikbaar waren om plaatselijk zowel het voorbereidende als het dagelijkse congreswerk te doen. Vandaar dat een groot gedeelte van de organisatie van het congres aan de plaatselijke V.V.V. Grenoble Accueil moest worden uitbesteed, die haar gebruikelijke medewerkers nu niet bij voorbaat uit de imkerswereld had kunnen recrutereren. Men voelde zich daardoor te weinig opgevangen, terwijl men in de toch al onpersoonlijke sfeer een actief werkend damescomité, onmisbare voorwaarde voor de begeleiding van de niet bij het directe congreswerk ingeschakelde deelnemers, node miste. Aan het belangrijke probleem van een goede en verstaanbare voorlichting tijdens de excursies was onvoldoende aandacht besteed. Voorzover de gidsen in de bussen niet ontbraken, misten velen door de taalmoeilijkheden zagezegt de bus, wat voor menige congressist op „eine fahrt ins blaue hinein" neer kwam, welke pijnlijke ervaring dan maar met „de franse slag" moest worden geïncasseerd.

Ook aan de organisatie van de officiële ontvangsten ontbrak het een en ander.

De stadsbussen verleenden de congresdeelnemers op vertoon van hun badge een gratis vervoer, dat praktisch geen wachttijden kende.

In hun congresmap troffen de deelnemers naast de gebruikelijke V.V.V. bescheiden een uitgebreid en goed gedetailleerd werkprogramma aan, door de eigen Apimondiadrukkerij uit Bucharest in de vijf officiële talen, te weten frans, Duits, engels, spaans en russisch uitgegeven. Dit omvangrijke boekwerk bevatte eveneens praktisch alle resumpties van de meer dan 150 voordrachten welke binnen de vijf secties, waarin het congreswerk uiteenviel, n.l. die van de botanie, van de biologie, van de technologie, van de pathologie en van de economie, een punt van discussie zouden uitmaken. Daarnaast trof men er de letterlijke tekst van de vier hoofdintleidingen in aan, welke de hoofdmoot van de plenaire zitting op de openingsdag zouden vormen. De simultaan vertaling was in de uiterst deskundige handen van de tolken van het eigen technologische instituut van Apimondia in Roemenie. De accoustische situatie in de grote congreszaal liet te wensen over. Dit bezwaar gold gelukkig niet voor de andere vergaderruimten.

Men had voor dit congres als motto gekozen: „**De bij en het milieu**". Dit thema werd door een viertal prominente inleiders toegelicht. De Fransman J. LECOMTE sprak over „**De bij als wachtster van de natuur door haar bestuivings-functie bij de wilde bloemen**". De Duitser Dr. W. STECHE refereerde over „**De industriële groei en haar schadelijke invloed op de bijenteelt**". Prof. G. F. TOWNSEND uit Canada sprak over „**De bijenteelt in de ontwikkelingslanden**", terwijl de Engelse Mrs. EVA CRANE, redactrice van het befaamde tijdschrift „Bee World" een schier encyclopedische uiteenzetting gaf over „**Het nuttig gebruik door de mens van de natuurlijke hulpbronnen door middel van de bijenteelt**". Stuk voor stuk waren dit voordrachten van uitzonderlijk gehalte. De inhoud van de lezing van Dr. STECHE gaf de wetenschapsbeoefenaars uit het E.E.G.-gebied alle aanleiding om zich aan het slot van het congres door middel van een gemeenschappelijke verklaring tot het uitvoerend orgaan van de Europese gemeenschap te wenden, teneinde ook op hun beurt uiting te geven aan de verontrusting, welke als gevolg van het noodlottige besluit om met ingang van 1975 de tot dusver in E.E.G.-verband verstrekte denatureringspremie op de bijensuiker te beëindigen, in de imkerswereld was ontstaan.

Wie zich de moeite zou getroosten om kennis te nemen van de inhoud van de 162 in het congresprogramma afgedrukte voordrachten en rapporten, waarvan in totaal maar liefst 253 geleerden hebben medegewerkt, zou ongetwijfeld bijzonder getroffen worden door de enorme gevarieerdheid van de daarin zoal behandelde onderwerpen. Het is natuurlijk ondoenlijk om binnen het te beperkte bestek van deze globale verslaggeving op ieder onderwerp in detail in te gaan. Maar er was bepaald wel voor „elck wat wils". Voor wat ons Nederlanders betreft wil ik met name wijzen op de referaten, die betrekking hadden op milieubescherming, c.q., -verontreiniging, insecticideschade, kruisbestuiving, pollenanalyses, stuifmeelafzet, darrenteelt, propolistoepassing, rassenvergelijking, standarisatie, plastic bijenwoningen en last not least de belangwekkende beschouwingen over het nozema-probleem.

De inzenders van al deze voordrachten waren afkomstig van 31 verschillende landen. Voor ons land leverde de jeugdige, veel belovende onderzoeker Dr. van PRAAGH met zijn lezing over darrenverzamelplaatsen een waardevolle bijdrage aan de discussie.

De inaugurele zitting in de congreszaal werd door meer dan drie duizend belangstellenden bijgewoond. Na een kort inleidend woord van de voorzitter van het Franse organisatiecomité de heer BORNECK, hield de voorzitter van APIMONDIA, de Roemeen Prof. Dr. HARNAJ zijn hooggestemde openingsrede, waarna de Maire van GRENOBLE de congressisten op zeer chaleureuse wijze verwelkomde. Hierna viel mij, als Deken van de Ereleden van Apimondia het traditionele voorrecht te beurt om het moiree blauwe halslint voorzien van de in zilver uitgevoerde naamplaatjes van de zetels van de voorgaande congressen van de schouders van de vorige congrespresident, de charmante Argentijn SCHWIND ESCALANTE te nemen en haar over te dragen aan diens Franse opvolger, de in Apimondia-verband al zovele jaren ervaren RAYMOND BORNECK.

Gegeven het gebrek aan plaatsruimte, zal ik weerstand weten te bieden aan de verleiding om op de hoofdpunten van mijn toespraak in detail in te gaan. Met naam en toenames heb ik de uitzonderlijke verdiensten gememoreerd van de talloze Fransen, die aan de wieg van onze internationale imkersamenwerking hebben gestaan en door hun pioniersarbeid de geboorte en de voorspoedige groei van APIMONDIA hebben mogelijk gemaakt. Daarnaast wil ik vermelden, dat ik mij de vrijmoedigheid heb veroorloofd om, met het vanzelfsprekende respect, dat ons nu eenmaal past ten opzichte van de jongste wetenschappelijke ontdekkingen, toch te waarschuwen tegen een al te nuchtere wijze van benadering van wat de romanticus, die in elke rechtgeaarde imker schuil gaat, als het grote mysterie van een bijenvolk pleegt te beschouwen. Ik citeerde in dat verband de grote Duitse filosoof NIETSCHE, die zijn tijdgenoten al voorhiel om zich te wachten voor „die geleerden, die geneigd zijn om in iedere vogel zijn skelet te zien”.

De directe aanleiding voor deze boutade vormde voor mij de al te simplistische definitie voorkomende in een recent artikel van het Franse tijdschrift „LA SANTÉ DE L'ABEILLE”, van de hand van de overigens zo bewaame Directeur van het Instituut de Recherches van BURES sur YVETTE, Dr. LOUVEAUX, secretaris van het Franse congrescomité die als volgt luidde: „Sterk schematisch bezien, kan men zeggen, dat een bijenvolk een eenheid vormt in familieverband, waarin broers en zusters hun moeder omringen en verzorgen en tussen elkander bepaalde arbeidsrelaties onderhouden, die binnen een (broed)nest van een complexe samenstelling een levensstructuur in standhouden, die het overleven van de groep waarborgt, terwijl de individuen slechts een kortstondig bestaan hebben”. Ik meende daartegenover te moeten stellen, dat mij het uitgangspunt van lang vervlogen tijden, waarbij „de bij als het zinnebeeld van de onsterfelijkheid en de wedergeboorte” vooropstaat, gevoelsmatig toch heel wat meer aansprak, dan deze ogenschijnlijk alles verklarende, maar desondanks toch zovele vragen openlatende fantasieloze redenering.

De verblijvende aanwezigheid van de 94-jarige oudpresident van de U.N.A.F., de heer BOUCHARDEAU, destijds in Amsterdam een van de ferventste adherenten van de Apimondia-gedachte werd dankbaar door mij aangegrepen om nogeens te benadrukken, hoezeer de pessimisten onder ons, die in 1949 de vrees vertolten met een Utopia te worden geconfronteerd, volstrekt ongelijk hebben gekregen. Met haar meer dan zestig deelnemende naties, verspreid over alle vijf werelddelen, heeft onze Wereld-Bijen-U.N.O. na 26 jaren gestage uitbouw haar bestaansrecht wel overtuigend bewezen.

De openingsceremonie werd ten slotte nog opgeluisterd door een meer dan formeel, zaakkundig hoogst

doorzocht referaat van de officiële vertegenwoordiger van de Franse Minister van Landbouw die met een verbluffende kennis van zaken de grote betekenis van de honingbij voor de instandhouding van het verste evenwicht in de natuur onder woorden wist te brengen.

Hierna volgde de officiële opening van de uitstekend opgezette en uiterst instructieve tentoonstelling, waarbij het aspect van de technologie en van de handel duidelijk op de voorgrond stond. Buiten de meer dan dertig stands van Franse signatuur, waren ook Oostenrijk, België, West-Duitsland, Roemenië, Spanje, Italië, Cuba en Hongarije met belangwekkende inzendingen vertegenwoordigd. Daargelaten de talrijke congresgangers die uren op de tentoonstelling plachten te brengen, bleek zij ook een enorme aantrekkingskracht uit te oefenen op een uitgebreid lekenpubliek, dat door middel van dagkaarten in de gelegenheid werd gesteld om deze boeiende expositie te bezoeken. Een betere propaganda voor de bijenteelt als deze manifestatie opleverde kon men zich eenvoudig niet voorstellen.

Ook van de zijde van de plaatselijke en de regionale pers werd grote belangstelling betoond. Er ging geen dag voorbij of de couranten bevatten uitvoerig geïllustreerde beschouwingen over de successievelijke congresgebeurtenissen, waardoor aan het motto, waaronder Apimondia haar actuele boodschap van milieubehoud wilde lanceren, het nodige relief kon worden verleend.

Het kostte dan ook geen enkele moeite, om tijdens de slotzitting bij het opmaken van de eindbalans, met voorbij zien van wat onvermijdelijke schoonheidsfoutjes tot een ruim batig saldo te concluderen.

Voor de Nederlandse deelnemers aan het congres, twaalf in totaal was dit al van de aanvang af geen enkel probleem. Allen denken met de grootste voldoening aan dit harmonieuze samenzijn terug, dat op de voorlaatste congresdag door een allergezelligste gemeenschappelijke maaltijd in gepaste uitgelatenheid werd besloten.

Niemand onzer had tijd en gelegenheid om aan een der na afloop van het congres georganiseerde excursies deel te nemen. Mijn vrouw en ik hebben wel nog een paar dagen doorgebracht in de gastvrije buitenplaats van de gebroeders ALPHANDÉRIE te Mont Favet bij Avignon, waar wij ons hart hebben kunnen ophalen bij het zien van een uitzonderlijk kostbare en onvoorstelbaar omvangrijke en gevarieerde boekenverzameling, welke niet enkel het brede terrein van de natuurwetenschappen in het algemeen en dat van de bijenteelt in het bijzonder vrijwel integraal besloeg, maar even zo goed de minstens zo uitgestrekte gebieden van de filosofie, het recht, de geschiedenis, de staatkunde en de cultuur omvatte. Ofschoon wij op de tentoonstelling in de door de heer Georges ALPHANDÉRIE belangeloos verzorgde stand onze ogen al hadden uitgekeken op de talloze waardevolle veelzins eeuwenoude boekwerken, gravures en publieke documenten, welke ter illustratie van de rijke geschiedenis van de bijenteelt aldaar waren uitgesteld, waren wij bij het aanschouwen van de werkelijke omvang en kwaliteit van de verzameling incunabelen, welke wij op het Chateau de Brignan aantroffen, eenvoudig met stomheid geslagen. Als buitenstaander begrijpt men nauwelijks, waarom men zich in de bijenteeltkringen in Frankrijk zo weinig rekenschap wenst te geven van de onschatbare betekenis welke deze kostbare met zoveel liefde, eerbied en kennis bijeengebrachte boekenschat voor een verre toekomst zal blijven behouden. Voor ons vormde het bezoek aan Mont Favet de bekroning van een onvergetelijke reis.

OFFICIELE MEDEDELINGEN

Uw CONTRIBUTIE AL BETAALD? Ja, dan het GROENTJE in januari weer in de bus

Leden en afdelingsbesturen, denkt u er aan dat de contributie voor 1976 uiterlijk 31 december 1975 moet zijn overgemaakt naar het Bijenhuis? Dus ook voor deze datum uw ledenlijsten en jaarverslag inzenden. Zonder afdracht van het quotum bent u geen lid en ontvangt u de Groentjes van 1976 pas na betaling en zo lang de voorraad strekt.

Hulde aan de afdeling GORSSEL die in de eerste week van oktober al haar ledenlijst inzond en tevens het quotum afdroeg. Een goede tweede was de afd. Wichmond Vorden en nummer drie de afdeling Nijverdal.

In het januarinumnummer hopen we een extra lange lijst van afdelingen te kunnen vermelden die alles op tijd in orde gemaakt hebben.

C.P.

Verkiezing Hoofdbestuursleden

De aftredende H.B.-leden voor de groepen Friesland; Graafschap en Lymers; Zeeland; Noordbrabant en Limburg, resp. de HH. R. v. d. Hul, B. Meijerman, J. Fluyt, P. J. A. v. d. Looij en P. H. Ramakers zijn bij enkele kandidaatstelling in hun functie herkozen.

Adreswijziging

Het adres van onze accountant, de heer W. H. van Mourik is met ingang van 26 november 1975 gewijzigd in: Hollemaarsedijk 7 te Zwartewaal (post Brielle 3310). Het telefoonnummer is thans 01887 - 16 83.

Quotum Verspreide Leden

Het quotum voor de leden die niet bij een afdeling zijn aangesloten en zijn ondergebracht in de groep „Verspreide Leden” bedraagt voor het jaar 1976 f 27,50.

Afdelingsactiviteiten

Wij zoeken de afdelingen, die bijzondere activiteiten zoals beginnerscursussen, vlechtcursussen e.d. organiseren hiervan **voor de aanvang** van de cursus mededeling te doen aan het Bijenhuis. Het komt herhaaldelijk voor dat ons als gevolg van krantenpublicaties of radio- en t.v.-uitzendingen om inlichtingen wordt gevraagd, waarop wij dan het antwoord schuldig moeten blijven, dan wel de vraagsteller naar anderen moeten verwijzen, wat al direct niet bevorderlijk is voor het enthousiasme van de vrager en het „image” van de vereniging. Directe actieve hulp van het Bijenhuis is ook een vorm van propaganda. De gegevens daarvoor moeten echter uit de afdelingen komen. Wij rekenen op uw aller steun.

Het Hoofdbestuur heeft in zijn vergadering van 13 november j.l. besloten om de collectieve bijenverzekering voor haar leden ook in 1976 voort te zetten. Op welke wijze en op welke voorwaarden hopen wij te kunnen vermelden in ons januarinumnummer.

C.P.

DE BIJENWEIDE

Als het jaar ten einde loopt, is de mens geneigd het afgelopen jaar te overdenken. Dit is een goede gewoonte, een gewoonte die eigenlijk elke imker moest hebben, maar dan vooral na het einde van het „bijenjaar”. Het bijenjaar eindigt niet op 31 dec. maar omstreeks einde juli (denkt u hierover nog eens na, en herlees nog eens wat ik u om die tijd heb aangeraden.)

Toch moeten we niet denken, dat er nu niets meer te doen valt, of niets meer valt waar te nemen. Een echte natuurvriend, (en dat is toch zeker elke imker?) ziet eerder het „mooie” wat de natuur biedt, waar dit ook is.

Laten we samen op deze winterse decemberdag, nog eens door uw tuin wandelen. Ja, nu ziet u zelf hoe mooi uw vaste planten het nu

nog „doen”, nu alles met „rijp” is bedekt. Heel anders dan vorig jaar, toen u meende, dat alles afgeknipt moest worden en er „netjes” bij moest liggen. Ik zie ook dat u al aan de vogels gedacht hebt, en een goede voedertafel hebt gemaakt. De z.g. voederhuisjes zijn wel leuk, maar voor de vogels meestal erg onpractisch, zo'n tafel voldoet beter, u kreeg dit advies van de mensen van het I.V.N. (Instituut voor Natuurbeschermings Educatie). Ja, dat is een hele „mondvol” maar deze mensen spannen zich erg in voor het behoud en het ontdekken en vooral waarden van de natuur (of wat daar nog van over is), dus ook het behoud van drachtplanten. **Wat het voederen van de vogels betreft, moet u deze ook niet „verwennen” en alleen voeder verstrekken bij vorst-sneeuw of rijp.**

Als u de meesjes tijdig bij vorst gaat voeren (vetbollen-spekzwoerd-kaas) dan zullen deze heus wel uw bijen met rust laten, en zich wel wachten om bijtjes naar buiten te lokken (kloppen op de kast of korf, met de snavel) om deze gedeeltelijk (borststuk) op te peuzelen.

Voor spechten moet u echter toch maatregelen nemen, nee niet wegvangen of vergiften, maar tijdig voor of over uw bijenstand grofmazig gaas of een net aan brengen, zodat deze „rakers” geen gaten kunnen hakken in de bijenwoningen, (daar zijn ze vrij gauw mee klaar, zelfs bij nieuwe kasten).

Eind oktober vlogen de bijen op mooie dagen nog volop uit, en haalden zelfs nog stuifmeel; de herfstasters en enkelbl. dahlias werden toen nog druk bezocht, een heel verschil met het vorig jaar.

Pas gedurende de wintermaanden ook op, voor de muizen, vooral spitsmuizen kunnen door een kleine opening (vlieggat) heen. Plaats nu rooster(moer) voor de vlieggaten (strookjes) en haal deze weer weg zo gauw er weer gevlogen wordt in de eerste maanden van het nieuwe jaar, en er weer stuifmeel wordt gehaald. Strooi ook onder de kasten muizentarwe maar zorg ervoor dit zo te doen dat er geen kinderen of vogels bij het vergif kunnen komen.

Ik zie dat u rondom uw bedjes met 2-jarige planten al wat takken hebt gestoken, en dat u nog een voorraadje klaar hebt liggen voor verdere „lichte” bedekking. U moet die overige takken er pas lichtig overheen leggen, wanneer er strenge vorst dreigt. Ook de pasgeplante bollen hebt u nu van een iets dikkere laag turfmoel voorzien. Juist, het afdekken gebeurt meestal te vroeg en te dik, het beste is pas af te dekken als de grond al een ietsje bevroren is, (men trapt dan ook de grond niet vast tijdens deze werkzaamheden).

Van dat boompje, ja die *Prunus subhirtella autumnalis*, knipt u daar nu eens een paar takjes af, en zet die eens op water in een vaasje in huis. Zelf had ik een paar van deze takken al op 10 november in bloei in de huiskamer. Uw boompje staat ook al aardig in knop, bij goed weer ziet u deze winter zelfs buiten deze boom nog bloeien; bij een vorstperiode bevroren de bloempjes; zo gauw het weer wat zachter is, komen er weer nieuwe knopjes in bloei, om het dan in het voorjaar nog eens „dunnetjes over te doen”. Als uw boompje enkele jaren ouder is kunt u de gehele winter bloeiende takken ervan in huis hebben. Uw bijen zullen ze echt niet missen.

Ik zie, dat u ook al stekken hebt gesneden van diverse bomen en heesters, ik zie Wilgen in soorten-Ribes-Deutzia-Jasmijn-enz. Dat hebt u goed gedaan, onder en boven een oog afgesneden, zo'n 25 à 30 cm lang, goede uitgerijpte 1-jarige takken, en opgekuild tot de definitieve planttijd (voorjaar) op een koele, beschaduwde plaats. Het voordeel van het in het najaar snijden van stekken is, dat deze nu al wondweefsel (callus) gaan vormen, en in het voorjaar eerder wortels hebben.

Ik vraag me alleen af, waar u ermee naar toe moet? O, u denkt er over om de gemeente waarin u woont een partijtje aan te bieden ter uitplanting, op de daarvoor geschikte plaatsen. Geen gek idee hoor! Trouwens, uw collega-imkers zullen ook nog wel eens bij u aan kloppen, o denkt u van niet? Dan hebt u er zeker verwoede „zelfkwekers” van gemaakt? Ja goed voorbeeld doet goed volgen zegt het spreekwoord.

U vertelt me zojuist dat uw afdeling op de laatste vergadering heeft besloten zaden, bollen, planten enz. van drachtplanten, zoveel mogelijk gezamenlijk te gaan inkopen. Dat is erg verstandig, want hierdoor komen de prijs, van inkoop en vooral de vrachtkosten, veel lager te liggen, een goed voorbeeld ter navolging.

Nog even in uw moestuin kijken, u hebt de restanten van de groenbemesters (drachtplanten) al geruimd en op de composthoop gebracht. Inderdaad is het juist, wat u opviel, dat in tegenstelling met vroeger nu de grond er „schoner” bij ligt. Dat komt omdat door de dichte begroeiing met *Borago*, *Phacelia* ed. het onkruid geen kans kreeg. Ook de zgn. structuur van de grond wordt er beter door; nog een voordeel dus van deze gewassen. Naast het nut, dat ze hebben voor uw bijen .

Als u soms iets hoort over op handen zijnde plannen betreffende beplantingen in uw omgeving (ruilverkaveling, aanleg plantsoen ed.) geef

dan tijdig een seintje aan het **Consulentschap voor de Bijenteelt**, om te proberen ook hier weer drachtplanten bij te krijgen. Als u er tijdig bij bent lukt dit meestal wel aardig; zijn de plannen in „vergevorderde staat” dan is het meestal moeilijk de plannen nog te wijzigen, in verband met de aanschaf van het plantmateriaal.

Maak verder in de komende wintermaanden een „reisplan” aan de hand van de verkregen aantekeningen en drachtkaart(en) van uw bijenweide. U kunt nu al ongeveer bepalen, waarwanneer-waar naar toe u zult reizen met uw bijen in het a.s. seizoen, en u kunt zo op deze voorlopige reisplannen alvast in grote lijnen de „voorbereidingen” van uw volken afstemmen.

En dan komen de a.s. feestdagen in zicht, Kerstmis. Nieuwjaar. U hebt diverse „droogbloemen” e.d. gekweekt of verzameld, (waar u mogelijk vroeger achteloos aan voorbij ging) zoals bijv. zaaddozen van zonnebloemen-Papavers-Sierkalebassen-Maiskolven. Met andere materialen zoals wilgentakken (kronkelwilg) is dikwijls een aardig geheel te maken, bijv. Wandboeketten-Vaasjes-enz. Met enig geduld en oefening komt elke imker hier wel mee klaar.

Maar ook van heesters- en bestakken, (Wilg-Hulst-Cotoneaster-Symphoricarpus-enz.) is met wat Coniferengroen (o.a. *Taxus baccata*) een aardig geheel te maken voor de feestdagen bijv.

een tafelstukje. Denk ook eens aan het gebruik van zelfgemaakte „kunstraatkaarsen” in deze bloemstukjes. Laat uw fantasie eens de vrije loop. Maak met wat bijengereedschap en gebruik van voornoemde „bestakken” eens een mooi wandstuk, dat u naast de voordeur van uw woning ophangt als welkomsgroet voor uw gasten. Bijv. een koninginnerooster met een oude kap, als achtergrond, met een beroker, aangevuld met levende bessen en takken, sierkalebassen ed. kan een prachtig geheel vormen.

In een bol, gemaakt van Veenmos (*Sphagnum*) of z.g. Oasis, opgehangen aan een ijzerdraad, kunnen de takken en andere materialen worden bevestigd. Ook hier geldt weer „al doende leert men”.

U prettige Feestdagen en een goed Bijenjaar wensende, voor u en de uwen.

December 1975

J. van Os

Red. Het was reeds lang een wens van vele van onze lezers het onderwerp „bijenweide” eens door een bij uitstek deskundige behandeld te zien. Op zijn zo geheel eigen wijze heeft de heer v. Os ons in de loop van het jaar laten profiteren van de uitgebreide kennis die hij op dit terrein bezit. Een woord van oprechte dank voor het gebodene is hier zeker op zijn plaats.

HEILIGE WITTE BIJEN

De legende over het bijenwonder van de heilige Ambrosius wordt vermeld in de „Aurea Legenda”, geschreven door Jacob de Voragine en in het Nederlands (Diets) vertaald (1338?) door Vranke Callaert uit Mechelen onder de titel „Passionael”. Naar dit verhaal maakte Ambrogio de Fossano, genoemd Il Bergognone, in de 15e eeuw een bekende temperaschildering op hout, die zich thans bevindt in het Kunstmuseum te Bazel.

Het gegeven is niet nieuw. Reeds in de klassieke oudheid werd aangenomen dat de ontmoeting met een bijenzwerm geluk brengt en

bovendien een teken is van dichterlijkheid en welsprekendheid.

Bij de geboorte van de dichter Pindarus omzwarmden hemelse „honingvliegen” zijn wieg en brachten hem zuivere honing. Ook zouden zij een honingraat bij zijn lippen hebben gebouwd, toen hij op weg naar een bijeenkomst der Muzen (de 9 godinnen der kunsten o.l.v. Apollo) bij Hespiae in slaap was gevallen.

Dergelijke verhalen zijn eveneens bekend over de schrijvers Homerus, Hesiodus, Sappho en haar vriendin Erinna, Plato, Lucanus, Horatius, Menander en Vergilius, terwijl zowel Xenophon als Sophocles soms vergeleken worden met een bij.

Dichters en bijen vormen een eenheid. Plato noemt deze goddelijke dieren in zijn „Ion” daarom „de vogels der Muzen”, zo ook Aristophanes in zijn toneelstuk „De Vogels”.

Tot in de late middeleeuwen bleef deze opvatting bestaan. De tijdgenoot van Ambrosius Jo-

hannes Chrysostomus, patriarch van Constantinopel, zou bij zijn geboorte een bijenzwerm hebben ontmoet. Als patroon der kanselredenaars kreeg hij nog bij zijn leven de bijnaam „Goudmond”. Van hem is ook de uitspraak bekend: „De bij wordt geëerd, daar zij niet alleen voor zichzelf werkt, maar voor allen.”

In de levensbeschrijvingen van andere heiligen, als Isidorus Hispalensis, Valentinus, Dominicus, Franz van Sales en Bernardus van Clairvaux, speelt de honingbij eveneens een rol. Laatstgenoemde is de promotor van de tweede kruistocht (1147) en stichter van de cisterciënzerorde. Hij kreeg reeds tijdens zijn leven de titel „doctor mellifluus” (de van honing overvloeiende leraar), terwijl men hem vanwege zijn kracht en energie de bijnaam „strijdlustige bij” en door zijn mystieke geschriften („honingzoete leer”) die van „apis mariana” (mariale bij) gaf. Op afbeeldingen draagt hij naast inktkoker, pen en papier evenals Ambrosius de bijenkorf als attriboot.

Op 22 mei 1381 werd in Rocca Porrena (Italië) de kleine Margeritha geboren. Het heilig doopsel ontving zij in het nabijgelegen Carcia, omdat in de kapel van haar geboortedorp geen doopvont aanwezig was. De dag daarop omringde een zwerm witte bijen haar wieg en droeg haar onder zacht gegons hemelse honing in de mond. De heilige Rita van Carcia overleed op haar verjaardag in het jaar 1457. Zij wordt in Nederland in het bijzonder vereerd in Oud-Valkenburg, waar zich in de kerk een fraai beeld van haar bevindt.

Op een woeste plaats vol braamstruiken en brandnetels bij het dorp San Juan de Ortege in Spanje woonde een kluisenaar, die zijn hele leven wijdde aan liefdadigheid. Deze St. Jan van de Brandnetels was een volgeling van St. Nicolaas en daarom ook een beschermheilige van kinderen. Toen zijn graf in 1450 door de prior van het Augustijnerklooster geopend werd steeg daaruit een zwerm witte bijen op, die boven de graftombe bleef rondzweven. Voor dit wonderlijke verschijnsel werd toen de volgende verklaring gegeven. De witte bijen zouden de zielen van ongeboren kinderen zijn, die de heilige St. Jan onder zijn hoede had genomen. En steeds als er een kinderloze vrouw bij zijn graf kwam bidden, liet hij één der witte bijen vrij om met haar mee te gaan. Zonder dat zij het zelf wist was haar wens dan reeds vervuld, want de ontvangen bij werd de ziel van het verwachte kind. In de loop der tijden kwamen vele vrouwen naar deze bedevaartplaats, waaronder de Spaanse koningin Isabella de Katholieke.

De honingbij werd reeds in de Oudheid beschouwd als het enige dier dat rechtstreeks uit het Paradijs stamt. En hoewel zij niet als vis,

duif, adelaar, leeuw en slang als christelijk symbool gebruikt wordt geniet zij bij de christenen toch de eer het enige dier te zijn dat bij de uit-treding uit het Paradijs een bijzondere zegen ontving. Op grafstenen wordt de bij daarom wel eens afgebeeld als symbool van het eeuwige leven.

Bijen zijn maagdelijke dieren. Zij worden zonder voortplanting geboren en leven onbevlekt door de zonde. Daarom waren zij oorspronkelijk wit gekleurd, zoals ook engel en bruid in het wit gekleed zijn als teken van reinheid. Maar wit zijn ook de doden; de witte doodskleur, die eerst in de vorige eeuw algemeen werd vervangen door zwart, betekent ook wijs of wetend, wat betreft de ándere wereld.

De Germanen geloofden dat de zielen van vroeg gestorven kinderen als Elfen onder de hoede stonden van Holda, de godin der onderwereld (vgl. de sneeuwvlokken of veren van Vrouw Holle in het sprookje van Grimm en ook de Mariasneeuw, waarnaar vele bidkapellen genoemd zijn). Ook de Grieken kenden sneeuwnimfen (eig. *virgines albas* = sneeuwmaagden) of Sirenen. En komen in onze volksverhalen niet herhaaldelijk witte juffers, witte wieven of neveldames voor, die zich bij voorkeur ophouden in de buurt van oude grafheuvels.

Het zou wel eens kunnen zijn dat de uitdrukking „De wite bie'jen(iemen) zwarmt (zwèrmt)”, die in de Achterhoek en Twente gebruikt wordt als het sneeuwt, een diepere betekenis heeft dan men op het eerste gezicht vermoedt.

Tot slot volgt hier een legende uit Walachije (Roemenië), waarin verteld wordt hoe het komt dat de goddelijke witte bij van kleur veranderde. Juist toen de goede God besloten had de wereld te scheppen begon Hij er over te twijfelen of er één of meer zonnen aan de hemel moesten staan. De enige die Hij om raad kon vragen was de duivel. Daarom stuurde God een honingbij als bode naar hem toe. Die bracht haar boodschap over en de duivel begon na te denken, terwijl de bij uitrustte op zijn hoofd. Zodoende bemerkte zij, dat de duivel dacht dat het scheppen van meer zonnen wel erg nadelig voor hem zou zijn, want dan zou hun vlammen-gloed die van de hel overtreffen en van de nacht een dag maken, zodat hij zelfs niet eens de werken der duisternis meer kon uitvoeren.

Nee, hij was beslist vóór het scheppen van niet meer dan één zon. Juist toen hij zijn antwoord wilde meedelen kreeg hij in de gaten dat de bode Gods hem afgeluisterd had. Daarop werd hij zo woedend, dat hij met zijn zweep naar de snel wegluchtende bij sloeg. En zo komt het dat de bijen nu nog een ingesneden lichaam hebben en zwarte strepen op hun achterlijf dragen.

Chr. Maillie, Zutphen

BIJENTEELT IN SURINAME II

Bijenteeltgebieden.

De bijenteelt wordt in de kustdistricten bedreven. Van West naar Oost zijn dit: het gebied van de Waini rivier, de Pomeroon rivier, de kuststreek van Essequibo county, Demerara county en Berbice county. Staatsbijenstanden liggen in Waini district, Essequibo district (Charity apiary) en Georgetown (Botanical gardens). De heer Allicock is werkzaam voor het Ministerie als een soort verbindingsofficier; hij heeft niet alleen de supervisie over de Staatsbijenstanden, maar onderhoudt bovendien, in samenwerking met twee assistenten, de contacten met de imkers. Per jaar worden in totaal 600 bezoeken afgelegd, d.w.z. 1 à 2 keer per jaar per imker. Verder verzorgt dit drietal voordrachten en demonstraties. De staf van de Staatsbijenstanden bestaat uit 6 personen: bijenverzorgers, schrijvers en een schipper-imker.

Overzicht bijenteelt.

In Guyana wordt geïmkerd met, uit Noord-Amerika geïmporteerde, Italiaanse bijen in, eveneens geïmporteerde, 8 of 10 raams Langstroth kasten. Het land telt 361 imkers met in totaal 2000 volken, waarvan 830 op één bak en 1170 met „supers” (broed- of honingkamers). Sommige imkers hebben meer dan één bijenstand; per bijenstand staan gemiddeld 3 tot 11 volken, geadviseerd wordt deze bijenstanden zo veel mogelijk verspreid op te stellen, in verband met de onderlinge concurrentie van de bijenvolken.

De belangrijkste drachtplanten zijn: Parwa, Cocos, Citrus en „Black Sage” (*Cordia curasarica*).

Het klimaat.

Om u een indruk te geven van de wijze van imkeren in Guyana, is het van belang te weten hoe het met het klimaat is gesteld. De belangrijkste regenperiode valt in en rond de maand juni, de tweede regenperiode in december. Tussen deze perioden met tropische regenbuien is het meestal droog. Maar zoals overal ter wereld kan men ook in Guyana geen staat op het weer maken. In 1973 maakte een overvloedige regen-

val in september de honingooft in Waini onmogelijk, terwijl in het Pomeroon gebied overstromingen volgden, waardoor de wilde flora juist bijzonder veel nectar produceerde (opbrengsten van 150 lbs 4) per volk vooral van de „Sweet Broom”).

De ontwikkeling van het volk.

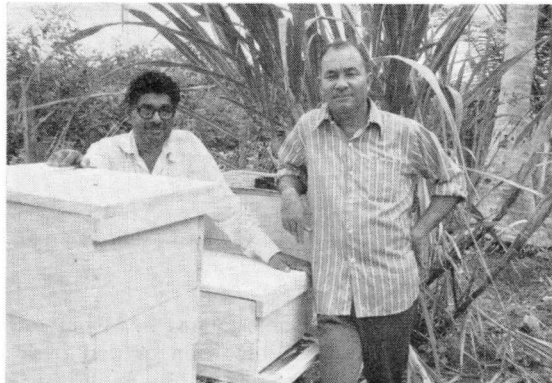
Het gehele jaar door is een broednest aanwezig. Alleen wanneer de regenval in juni erg zwaar en langdurig is, kan er een broedstop van 2-4 weken voorkomen. De heer Allicock adviseert om gedurende deze periode 10 lbs suiker per volk te voeren. Dit voeren is niet bedoeld om de volken een reservevoorraad te geven, maar juist om bijen en koningin te activeren. Hij was er eveneens van overtuigd, dat met een aanwezige voedselvoorraad de bijen wel in leven blijven, maar dat deze voorraad geen enkele stimulerende werking heeft (Bruine suiker kost 6½ ct per lb.).

Na de regenperiode volgt een explosieve broednestontwikkeling; de bijen kunnen nu weer de gehele dag vliegen om nectar en stuifmeel te verzamelen. Na vier weken begint de zwermtijd, die tot eind augustus duurt. Per volk worden gemiddeld 20-30 zwermcellen gebouwd. In augustus is de broednestontwikkeling maximaal. De eerste honingooft vindt plaats in de periode september tot en met november. Gedurende de regenperiode in december is het broednest weer klein en wordt weer 10 lbs per volk gevoerd om de broedaanzet te stimuleren. Na de tweede opbloei van het volk kan in de maanden januari tot en met april weer worden geslingerd. In maart valt de hoofdbloeiperiode van de Parwa.

Ontmoeting met de heer Rajkumar

De heer N. Rajkumar is met zijn 200 volken de grootste imker van Guyana. In zijn gebied (Mon Choisi, West Coast Berbice) komen de meeste zwermen voor omstreeks januari; dit hangt misschien samen met de aanwezigheid van andere drachtplanten.

4) 1 lb (pound) = 0,454 kg

De heren Rajkumar en Allicock bij de goed verzorgde Langstroth kasten.

De heer Rajkumar bouwt zelf zijn kasten, giet zijn kunstraat zelf en slingert zijn honing met een vierraams slinger! We zagen meest volken in 10-raams kasten, zijn grootste volken hadden een of twee honingkamers van broedkamer formaat. Broed- en honingkamer waren gescheiden door een moerrooster.

Vanwege het feit, dat de dracht vrij constant is, vond hij het niet nodig zeer sterke volken te maken. De opbrengst van zijn volken was volgens zeggen 300 lbs per jaar. Dit getal is waarschijnlijk wat overdreven, maar een belangrijk feit is, dat hij soms tweemaal per jaar met zijn volken gaat reizen! Volgens de heer Allicock was de gemiddelde jaaropbrengst van de grote volken in Guyana 68 lbs; naar aanleiding van de cijfers uit zijn rapport moet ik dan concluderen, dat de volken op één bak ongeveer 1/10 deel hiervan produceerden.

De honing- en wasproductie en de behandeling van de honing

In 1974 werd in Guyana in totaal 80.000 lbs honing geproduceerd. De honing wordt in eigen land geconsumeerd (900.000 inwoners); de laatste 15 jaren is er geen export geweest. De groothandel prijzen waren ⁵⁾ G\$ 1,50/lb of G\$ 22,50 / ⁶⁾ gallon of G\$ 19,20 per dozijn flessen van ⁷⁾ 10 oz. De detailhandelprijzen varieerden tussen G\$ 1,85 en G\$ 2,— per 10 oz. fles.

Het slingeren en transporteren van de honing waren niet georganiseerd; iedere imker verzorgt dit zelf, evenals het bottelen. De transportkosten zowel over de weg als over het water liggen hoog.

Jammer genoeg adviseert de heer Allicock de imkers om de honing voor het bottelen gedurende korte tijd te verwarmen tot 71°C! Volgens hem is dit nodig om gisten te doden (?) en het kristalliseren te vertragen. Omdat men honing uitsluitend in flessen verkoopt, is dit laatste punt van praktisch belang. Weliswaar is hij zich

er van bewust, dat kleur, smaak en geur sterk worden aangetast! De heer Allicock kende ook het feit, dat een langdurige, geringe verwarming hetzelfde effect heeft. Deze situatie kan ontstaan, wanneer de imkers honingraten, die nauwelijks bezet zijn door bijen, gedurende langere tijd in de honingkamer laten hangen of wanneer de bussen met geslingerde honing in de zon worden geplaatst. De opmerking over gisten deed mij vermoeden, dat misschien te veel onverzegelde honing werd geslingerd.

De verwarmde honing zal een te laag diastasegetal ⁸⁾ en een te hoog oxymethylfuralgehalte ⁹⁾ hebben en **daarom niet als consumptiehonning in Europa geaccepteerd worden.**

De wasproductie bedroeg over 1974: 1500 lbs; de prijs was, afhankelijk van de hoeveelheid: G\$ 3,— tot G\$ 3,80 per lb.

Koninginneteelt

Koninginnen worden meest geteeld op afgesneden raten met jonge larven; ook wordt wel gebruik gemaakt van plastic koninginnedoppen waarin wordt overgelarfd. De teelt lukt het best in de maanden juli en augustus. De tijd tussen de bruidsvlucht en het leggen van de eerste eitjes door de koningin is dan vijf dagen, terwijl dit in de rest van het jaar volgens hen zou kunnen uitlopen tot drie weken (!). Tijdens de bruidsvlucht worden vaak koninginnen door de veel voorkomende vogel „Kiskadee” (Suriname Grietjebie) opgegeten.

Darren en darrebroed zijn het gehele jaar door aanwezig. Het opruimen van darrebroed en de darreslacht kan tweemaal per jaar optreden wanneer langdurige regenval het uitvliegen van de bijen onmogelijk maakt; deze reactie komt zelden voor.

Bijenziekten

Nosema en mijtziekte komen zelden voor in Guyana volgens de heer Rajkumar. Zijn volken zagen er zeer gezond uit, toch ontbraken er soms nogal wat broedcellen in het broednest (hagelschotbroed), hetgeen kan wijzen op in-teelt. Bij zwakkere volken is het optreden van de wasmot een probleem, evenals roverij door

⁵⁾ 1 G\$ = ± f 1,—

⁶⁾ 1 gallon = 4,536 liter

⁷⁾ 1 oz (ounce) = 28,32 gram

⁸⁾ diastase = door de bijen geproduceerd enzym, dat saccharose in glucose en fructose splitst.

⁹⁾ oxymethylfural = reactieproduct van suiker en zuur.

de wilde (angelloze) bijen. Om te voorkomen dat mieren de volken binnenkomen, worden de kasten op stellages gezet, waarvan de poten met zwaar vet zijn gesmeerd.

Insecticiden

Een groot probleem voor de bijenteelt is het kwistig gebruik van insecticiden. Overleg tussen de kweker en de imker is dringend gewenst. Er wordt nu een begin gemaakt met de katoenteelt. In verband met het frequente gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen de katoensnuitkever en -rups zal bijenteelt in deze gebieden onmogelijk zijn.

Bij de rijstteelt worden regelmatig insecticiden per vliegtuig verspreid. In dit geval wordt in ieder geval het drinkwater voor de bijen besmet. Onder bepaalde omstandigheden kunnen de bijen ook (zeer visceuze) honing van de bloeiende rijst verzamelen (laag suikergehalte).

Bij de cocosteelt worden de stammen een of meer malen per jaar geïnjecteerd met een systemisch werkend insecticide (verspreiding in de plant): Monocrotofos. (Azodrin = Nuvacron). Deze behandeling wordt toegepast ter bestrijding van de *Castnia*-boorder, een rups die de gehele stam uiteindelijk kan vernietigen, waardoor zelfs de kroon kan afknappen. Dit is een eenvoudige bestrijdingsmethode, die echter een zeer schadelijk effect heeft op de honingbij. Volgens de heer Allicock wordt de opbrengst van cocospalmen zeker vergroot door de effectieve bestuiving door de honingbij, echter wanneer nu de vliegbijen vrijwel onmiddellijk worden gedood door dit zeer giftige bestrijdingsmiddel in de nectar (en pollen?), dan is de ene dienst in dit geval duidelijk niet de andere waard! Het zou aan te bevelen zijn voor de *Castnia* bestrijding de bewerkelijke, oorspron-

kelijke methode opnieuw in te voeren. Omdat de *Castnia* vlinder haar eitjes uitsluitend in de bladoksels legt, zou het aanbrengen van insecticiden daar, waar de bijen toch niet komen, de voorkeur genieten.

De lange cocosbloeiwijzen leveren het gehele jaar door in hoofdzaak pollen; de nectar bevat 1-2% suiker in de regentijd, 8-10% in de droge perioden.

„Hiari”

Een ander groot probleem is het gebruik van „hiari” (curare) door de indianen. Voor de visvangst worden kleine hoeveelheden curare in de rivier gestrooid, waardoor de verlamde vis in grote hoeveelheden boven komt drijven; de vis hoeft alleen nog maar te worden opgeschept. Deze methode is niet alleen een traditie van de indianen om op eenvoudige manier in hun levensbehoefte te voorzien, maar bovendien wordt er op grote schaal handel in vis gedreven. Bijenvolken worden gedood, inclusief het broednest, wanneer met „hiari” besmet rivierwater wordt gehaald.

De Afrikaanse bij

Apis mellifera adansonii werd volgens zeggen aan de zuidgrens aangetroffen en vernietigd. Naar alle waarschijnlijkheid zal men niet kunnen verhinderen dat de Afrikaanse bij verder naar het noorden zal optrekken. Men zal nu methoden moeten ontwikkelen, om toch met deze steeklustige (maar ook zeer productieve) bij te kunnen imkeren. De voorbereiding van de reis door Suriname was uitstekend geslaagd door de medewerking van mej. Willis en de heren Allicock en Rajkumar.

(Wordt vervolgd)

De slechte bijenwinter 1974/1975

In Die Biene juli 1975 komt Dr. K. Dreher terug op de slechte uitwintering der volken na de winter 1974/75. In zijn ambtsgebied (de Duitse deelstaat Hessen en omgeving) bedroegen de verliezen aan wintervolken tussen 30 en 60%.

Zulke zware verliezen leiden ertoe, dat de imkers en hun organisaties een beroep doen op de wetenschapsmensen om nu eindelijk eens de oorzaken van die verliezen op te sporen en de mogelijkheden na te gaan om die verliezen te voorkomen.

Wij kennen die oorzaken al lang

Wij kennen die oorzaken al lang, zegt Dr. Dreher, en bedrijfstechnisch zijn we in staat om die verliezen te voorkomen. Dat hebben ook deze keer weer de grote en kleine bijenstallen bevestigd, die gehouden worden onder ongunstige omstandigheden van klimaat en dracht. De herfst 1974 was te koud, de daaropvolgende winter was te zacht en het voorjaar 1975 was te koud. Toch hebben deze bijenstallen al die tegenslagen zonder grote verliezen overleefd,

omdat de imkers hun volken volgens onze aanwijzingen hielden en behandelden.

De eigenschappen van de carnica

We gaan ervan uit, aldus Dr. Dreher, dat tegenwoordig op de meeste stallen in ons gebied carnica-bijen of carnica-bastaarden vliegen. Dit ras heeft, zoals elk bijenras, een reeks bepaalde gedrags-eigenschappen, die erfelijk zijn. Tot deze eigenschappen behoren: ijver, zachtmoedigheid, rustige zit op de raten, snelle reactie op invloeden van klimaat en dracht, vroege broedaanzet en in een zeeklimaat: de neiging om met broeden te beginnen als er zich in de winter perioden met zacht weer voordoen.

De carnica stamt nl. uit een vastelandsklimaat en ze is dus gewend aan voortdurend koud winterweer. In een zeeklimaat laat de carnica zich dikwijls misleiden door korte warmteperioden gedurende de winter. Ze begint dan te broeden op tijdstippen, die daartoe ongeschikt zijn. Dat ze dan meteen bijzonder sterk begint te broeden, komt ook doordat onze carnica overwegend stamt uit de zuidoostelijke Alpen, waar de voorjaarsbloei de smeltende sneeuw op de voet volgt. In zulke streken is een stormachtige voorjaarsontwikkeling van de volken van het grootste belang.

We moeten ook niet vergeten, dat er in de Alpen in augustus nog een rijke flora bloeit, waardoor men in die gebieden de garantie heeft, dat de carnica in augustus goed door blijft broeden en dat zij zorgt voor sterke wintervolken met goed gevoede winterbijen. Bij ons daarentegen is er in de nazomer meestal geen dracht. In het bijzonder ontbreekt bij ons een stimulerende nektardracht. Daarom houdt in Duitsland de carnica vaak te vroeg op met broeden. De volken gaan dan met zwakke en verouderde bijen de winter in.

Omdat de carnica de boven aangestipte ras-eigenschappen bezit, moet ze anders worden behandeld dan de zwarte bij.

De behandeling van de carnica

Hier volgt de leidraad voor de behandeling van de carnica in Duitsland.

1. Slingeren zodra de zomerdracht voorbij is.
2. Bij deze gelegenheid de broedruimte van de volken zoveel mogelijk uitbreiden, dus koninginnerooster verwijderen en het volk op twee broedbakken zetten.
3. Grote stallen splitsen in kleinere. Die kleine groepen volken zodanig spreiden, dat ze meer stuifmeel kunnen halen en gemakkelijker hun broed kunnen verzorgen.
4. Direct na het slingeren de volken, die te wei-

nig reservevoorraad in de raten hebben, twee voeremmers met elk drie kg suiker en drie liter water geven.

Hebben de volken na het slingeren nog flink wat reservevoedsel in de raten, dan is één voeremmer genoeg. Als de volken deze voorraad opgenomen hebben, ze blijven stimuleren.

5. Al naar de weersomstandigheden de rest van het wintervoedsel VROEG toedienen, eind augustus, op zijn laatst half september. Afwijking van dit voorschrift is alleen toegestaan bij heidedracht of andere late dracht. Al naar het aantal raten, volkssterkte, hoeveelheid broed, stuifmeelvoorraad en leeftijd van de koningin moeten de volken 10 - 12 kg wintervoorraad bezitten. (Jonge koninginnen broeden in de herfst langer en sterker.)
6. De volken blijven ruim zitten en ze worden alleen wat warmer ingepakt, als de temperatuur in de winter dagenlang beneden de 10 graden onder nul daalt. Komt er een warmere periode en vertonen de bijen zich buiten de kast, dan gaan we de warme verpakking meteen weer verwijderen.
7. We gaan de volken pas weer warm inpakken als de wilgekatjes bloeien. De volken zijn dan flink begonnen te broeden. We kunnen ze dan ook op één bak zetten en zo nodig moeten we voeren.
8. Bij slecht weer mogen we alleen maar vloeibaar voedsel geven, waarmee de volken tegelijk ook water krijgen. Als de volken flink begonnen zijn te broeden is er water nodig en als we vloeibaar voer geven, dwingen we de waterhaalsters niet om dat bij slecht weer zelf te gaan halen. In Duitsland ontzegt men in dit geval ook wel raten met voldoende voedsel, maar vóórdat men die ontzegt aan het volk teruggeeft, besproeit men ze eerst flink met warm water.
9. Bij nosemagevaar geven we de volken tegelijk met het voer de voorgeschreven hoeveelheid fumidil. (In geval van twijfel bijen voor onderzoek opzenden.)
10. We laten de bijen nieuwe raten bouwen, zo mogelijk al tijdens de voorjaarsdracht. We verminderen daardoor de kans op Nosema en Amoebziekte.

In deze tien geboden zijn alle voorschriften samengevat voor het zonder verliezen overwinteren van carnica volken en carnica kruisingen. De koude overwintering is niet nieuw, (zegt Dr. Dreher), ik raad die al sedert 1966 aan voor de carnica's.

Oorzaken van de winterverliezen

Hoe zag het er daarentegen ook nu weer op vele standen uit? Men slingerde niet direkt na de zomerdracht, maar stelde het slingeren uit. Imkers zijn namelijk mensen, die altijd vol hoop leven. In de nazomer hopen ze nog op dracht, ook als daar helemaal geen uitzicht meer op is. Als ze dan tenslotte eindelijk geslingerd hebben, doen ze wéér een tijdlang niets en pas dan beginnen ze te drijfvoeren. Maar er zijn er ook, die het drijfvoeren maar helemaal vergeten.

Op grotere standen heerst vaak stuifmeelgebrek. Het gevolg daarvan is, dat de wintervolken maar matig sterk zijn en die matig sterke volken bestaan dan bovendien nog uit veel te oude of slecht gevoede bijen. Dikwijls worden ze dan ook nog verder afgebeeld door ze te laat af te voeren.

Men wintert de volken dan in op te weinig raten en dekt ze warm toe zoals dat in de dertiger en veertiger jaren werd aanbevolen toen we nog onze zwarte bijen hadden. Het gevolg voor de carnica's is, dat ze hun kracht nutteloos ver-

spillen aan een veel te vroege broedaanzet en dat doen ze dan op een tijdstip, waarop weer en dracht helemaal nog niet gunstig zijn voor een snelle en veilige ontwikkeling. Bovendien zijn er dan ook nog imkers, die de bijen veel te vroeg gaan drijfvoeren. Ze jagen de bijen de kast uit en die bijen verkleumen en komen niet terug.

Als we het zo bekijken hebben we er niet de minste moeite mee om de oorzaken van de wintersterfte op vele standen te vinden. Door het vroege broeden verspillen de volken hun levenskracht vóórdát een geregelde broedaanzet het mogelijk maakt de gestorven bijen te vervangen. Daar kwam in vele gevallen een meer of minder sterke Nosemainfectie bij. Doordat pas monsters bijen van de resterende zwakke volken werden opgezonden voor onderzoek nadat de zieke bijen al uit de kast verdwenen waren, bleef dan de ziekte in veel gevallen onopgemerkt.

Gr.

Voerbak versus voeremmer

Op een afdelingsvergadering waar een bijenkast werd gedemonstreerd, kwam de vraag voerbak of plastic voeremmer naar voren wat door de voorzitter werd afgedaan met de opmerking „Dat is een kwestie van smaak”. Maar dat is het nu toevallig eens een keer helemaal niet. Het is een kwestie van geld, gemak en ruimte. Tevens bleek dat er nog steeds imkers zijn die met de voeremmers niet overweg kunnen omdat zij niet op de juiste wijze worden gebruikt.

Bekijken we eerst de voerbak (spaarkastmodel). Wijze van gebruik: deksel van de kast, dekplank of dekplank eraf, voerbak er op, water aan de kook brengen, suiker oplossen in een pan of emmer en vullen. Dak opleggen, als dit tenminste bijendicht sluit en anders eerst afzonderlijke dekplank opleggen. De warme suikeroplossing geeft bij afkoeling een geweldige condens.

De plastic emmers. Deze kunnen met het bijgeleverde roostertje worden gebruikt voor langzaam voeren (drijfvoeren) wat de moderne imker niet doet en zonder dat voor snel voeren. Bij het gebruik van deze emmers is het gewenst een daarvoor geschikte dekplank te maken. Neem voor die dekplank een goede kwaliteit niet te dun hardboard. Rondom deze hardboard

plaat, die uiteraard de broedkamer precies moet bedekken, spijkereu we een latje van 1 cm. of wat dikker om bijenruimte boven de ramen te krijgen. Doe dat aan beide zijden u hoeft dan niet te kijken wat boven of onder is en u kunt de voerplank dan tevens als dekplank voor de winter gebruiken. U weet natuurlijk dat u aan de voorkant van de kast moet voeren omdat het voer daar het snelst wordt opgenomen. U moet dus even uitkijken hoever u met het voergat naar voren kunt gaan zodat de emmer zo ver mogelijk naar voren staat en er eventueel nog een lege broed- of honingkamer omheen kan worden gezet om, in het geval dat de kast niet in een stal staat, er een kastdak op te kunnen leggen.

Nu dat voergat. Als u van plan is ooit dat plastic roostertje te gebruiken, moet het gat zodanig worden uitgezaagd — met de figuurzaag van Jantje — dat het roostertje er precies in past.

Voor mij hoeft het niet want ik gebruik die dingen nooit. Ik gebruik dekplanken met gaten waar de bijenuitlaat in past. Als u van plan is de roostertjes wel te gebruiken dan legt u dit in het gat van de plank en een deksel van een voeremmer op het roostertje, zodanig dat dit precies in de uitsparing in de deksel valt. Daarna trekken we om deze deksel een goed zicht-

bare lijn. Als we dan later de gevulde emmer moeten opzetten hoeven we niet te mikken. Binnen de cirkel is altijd raak. Gebruiken we het roostertje niet dan komt het er niet op aan, want de bijen kunnen onder de deksel van de emmer over de dekplank lopen.

In de opstaande kant van het roostertje zitten vier gaatjes. Dit zijn geen spijkergaatjes. U hoeft daar niets mee te doen. Tot zover de dekplank, lijkt allemaal erg ingewikkeld maar is in de praktijk stom eenvoudig.

Als het voeren achter de rug is, roostertje indien gebruikt, wegnemen, stukje hardboard op het gat leggen en u hebt tevens uw winterafdekking. Verder niets aan doen, gewoon het kastdak opleggen.

Het klaarmaken van het voer geschiedt als volgt: Emmer tot even onder de rand vullen met droge suiker. Losjes ingieten en niet aandrukken of stampen. **Koud** water erop. De suiker zakt in elkaar. Een goed eindje onder de rand van de emmer blijven. De suiker doorroeren tot die vochtig is. Let wel: De suiker lost niet op, maar er mag geen droge suiker onder in de emmer blijven zitten. Daarna koud water bijvullen tot aan de rand, deksel opleggen en klemmetjes aanbrengen. Kruisgewijs en met het lange deel van de klemmetjes naar beneden. Emmer boven de kast omkeren. Indien vlot gedaan loopt er nagenoeg geen vloeistof uit, maar u kunt dat natuurlijk boven een lege emmer doen, anders hetgeen gemorst wordt met een spons opnemen.

Voor- en nadelen. De prijzen veranderen met de dag, maar de voeremmer kost toch altijd minder dan een derde van de voerbak. Voor 10-, 8- of 6-raamskasten hebt u verschillende voerbakken nodig. De voeremmer kan op alle

drie worden gebruikt. De emmers zijn altijd leuk-vrij, wat van vele voerbakken na deze hete droge zomer niet gezegd kon worden. Ze hebben ook geen breekbare glaasjes. Er hoeft voor de emmers geen water warm gemaakt te worden, wat een behoorlijke arbeids- en kostenbesparing geeft. De voeremmers kunnen na het voeren makkelijk worden schoongemaakt en ontsmet. Ze worden allemaal in elkaar geschoven, de deksels worden er boven opgelegd en het geheel neemt nagenoeg geen plaats in. Een nadeel van de emmers is: Bij het niet gebruiken van het roostertje lopen de bijen bij het afnemen van de lege emmer het voergat uit. Als u even wacht lopen ze ook weer naar binnen en anders maar even een beetje rook. Leuk is dat je in de doorzichtige emmer zo goed kan zien hoe snel het voer wordt opgenomen.

Tot slot een klein doordenkertje: Onlangs las ik in een van onze weekbladen, dat in de treden van een trap, toegang gevende tot een opleidingscentrum in New-York de volgende woorden staan gebeiteld: „Lees, luister, discussiëer, observeer, denk na”. En het is zo dat de kunst van het luisteren niet zo velen is gegeven. Gewoonlijk heeft degene, die zou moeten luisteren teveel haast om zijn eigen mening te ventileren.

Hij luistert niet uit en laat hetgeen gezegd wordt niet bezinken, maar komt bij het eerste woord wat hem niet zint met zijn repliek. Op deze wijze ontstaan de oeverloze discussies, die ieder van ons wel heeft meegemaakt en waaruit geen enkele zinvolle suggestie naar voren komt. De aangehaalde spreuk bevat zeker ook voor ons imkers woorden vol wijsheid. Laten wij trachten er naar te handelen. Ook het streven is schoon. Als van ouds.

Willem.

In de tweede helft van de vorige eeuw verscheen in Leiden een voor die tijd zeer merkwaardig boek onder de titel „Nederlandsche Baker- en Kinderrijmen”. Om deze uitgave tot stand te laten komen was de schrijver, dr. J. van Vloten, jarenlang bezig geweest van heinde en verre allerlei liedjes en spelletjes te verzamelen en te rubriceren. Dat zijn werk niet voor niets was bleek wel uit het feit, dat het boek in 1894 reeds een vierde druk beleefde.

Uit Geertruidenberg wordt het Honingzuigen vermeld, een spelletje waarbij de kinderen het volgende versje zongen:

Heuningbieken, kom er es veur,
Geef me een looiken koffie;
Voor mijn niet, voor jou niet,
't Is veur Anneken klapgat,
Die achter op den wagen zat.
Kom laat me nu niet langer staan,
Of ik zal op een ander gaan.

De schrijver tekent daarbij aan: „Bij de kleine hoopjes zand tusschen de straatsteenen, waaronder een honingzuigend insect zit, dat men naar boven zoekt te lokken, door al zingende op de straatsteenen te trappen. Zijn de rijmen afgezongen, dan neemt men 't zand in de hand, zoekt het insect, en — zuigt het uit als men 't vindt.”

Voor wie dit boek alsnog wil bezitten, er verscheen in 1969 een facsimilé-uitgave van in de bewerking van dr. B. W. E. Veurman.

Chr. Maillie

Onze Kerstpuzzel

Tweelingpuzzel. In de bovenste figuur moeten woorden worden ingevuld die u uit de gegeven omschrijvingen moet vinden. Van de in te vullen woorden komt elke letter in een genummerd vakje te staan. Telkens als u een letter invult, moet u dezelfde letter invullen in het gelijk genummerde vakje van de onderste figuur. Er ontstaat dan een zin, betrekking hebbende op ons

A	43	79	5	48	9	82	31	100	32	46	60
8	98	63	6	38	26	27	75	91	30	B	44
85	95	24	62	21	66	35	78	28	101	40	83
33	87	C	65	2	15	48	76	30	96	102	29
D	1	12	94	42	7	69	3	11	56	67	55
86	E	84	70	93	18	92	44	89	17	36	F
16	52	85	4	10	40	47	G	51	94	25	13
44	46	14	71	19	20	23	62	11	92	58	45
41	34	44	73	22	64	57	37	53	89	61	H
74	88	97	5	68	73	91	I	80	49	59	72
J	99	40	77	67	103	101	34	81	4	K	54
3	50	50	9	44	58	50	L	39	2	90	45

1	2	3	4		5	6	7		8	9	
10	11	12	13	14	15		16	17	18		19
20		21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	31	32	33	34	35	36	37	38		39	40
41		42	43	44	45	46	47	48	49	50	51
52	53	54	55		56	57	58	59	60	61	
62	63	64		65	66	67		68	69	70	71
72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83
	84	85	86	87	88	89		90	91		92
93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	

organisatieleven, waarvan wij hopen dat het voor u een aansporing zal zijn daaraan gevolg te geven.

Schrijf zowel de gevonden woorden als de daaruit gevormde uitspraak op een briefkaart en stuur die voor 10 januari naar het Bijenhuis te Wageningen. Voor de inzenders van goede oplossingen worden enkele prijsjes beschikbaar gesteld, die zo nodig bij loting zullen worden toegewezen.

A. Een onderwerp wat met het oog op de leefbaarheid van mens, plant en dier steeds indringender om maatregelen vraagt.

B. Een onderwerp uit de praktijk van het bijenhouden, waaraan de laatste tijd nog al wat aandacht is besteed en verband houdt met de kas-tenbouw.

C. Een zwak alcoholische drank waarvan honing een bestanddeel vormt.

D. Hulpmiddel om de koningin uit de honingkamer te houden.

E. Ons eigen Groentje behoort tot deze categorie.

F. Andere naam voor een produkt dat plotse-ling een hoge handelswaarde blijkt te hebben.

G. Titel van een boek waarnaar blijkens onze „speurbijtjes” nog steeds vraag bestaat.

H. Ook voor dit ongemak heeft een lepel opge-lose honing een heilzame werking.

I. De eerste jonge moeder komt uit de dop en ..?

J. Deze is van belang voor de oriëntering van de bijen en gaat het vervliegen tegen.

K. Familielid van de bosbes.

L. Geen enkel volk gedijt als dit niet in vol-doende mate aanwezig is.

De lezer schrijft

Late Koninginnevlucht

Na het knappen van een uiltje, ga ik gewoonlijk 's middags een kijkje nemen bij mijn vrienden „de immen”. Zo ook donderdagmiddag 23 oktober j.l. De bijenstal staat in de tuin achter ons huis. Het was prachtig zonnig weer. De bijen vlogen en kwamen thuis met (nog) volle korfjes stuifmeel. Door een opvallende bedrijvigheid, trok één kast mijn speciale aandacht. Plotseling zag ik de Koningin verschijnen op de vliegplank. Ze liep rustig wat heen en weer en koos vervolgens met een aantal bijen het lucht-ruim. Onder het gezelschap bevonden zich naar mijn mening enkele darren, gezien het feit, dat ik deze inmiddels ook had waargenomen.

Na ca. 10 minuten zag ik Hare Majesteit terugkeren op de vliegplank; ze werd omringd door werksters en wandelde heel rustig naar binnen. Het was een mooie, grote Koningin. Het moet een jonge zijn geweest, want bij kastcontrole, eind augustus, bleek mij nog, dat de gemerkte en geknipte Koningin aanwezig was alsmede broed in alle stadia. Conclusie: Een stille moerwisseling moet na augustus hebben plaats gehad.

Reeds vele jaren ben ik imker, doch een dergelijke late Koninginnevlucht beleefde ik niet eerder, nog hoorde ik er van. Mijn vraag is dan ook:

- Zou de Koningin als nog voor een bruidsvlucht zijn uitgevlogen of zo maar behoefte hebben gehad aan een „uitstapje”?
- Wie heeft iets dergelijks wel meer gezien en hoe was het dan met het volk in het volgende voorjaar gesteld?

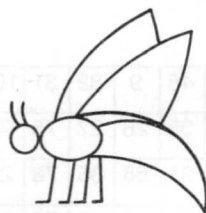
Met imkersgroet,

J. Oldhof (afd. Almelo),
Weggelerstraat 12,
Almelo

Hoeveel poten heeft een bij?

Iedere lezer, die iets van bijen weet — en dat zijn dus zeker alle lezers van ons Groentje — zullen bij het lezen van dit opschrift denken: wat een onzinnige vraag; een bij is een insect en insecten hebben zes poten. Volkomen juist, maar dat neemt niet weg, dat er tijden geweest zijn, dat men deze vraag heel anders beantwoordde.

De bijenteelt is heel oud: al 5000 jaar geleden werd er door de Egyptenaren ijverig geïmkerd. Als bijenwoningen werden en worden thans nog, uit klei vervaardigde pijpen gebruikt. De honing (stamphoning) werd gebruikt als voedsel, als conserveringsmiddel en bij godsdienstige plechtigheden in de tempels. Een bij was zelfs het symbool voor de koning van Beneden-Egypte; het was ook een letterteken: b.i.t, dat er uit zag, zoals de afbeelding aangeeft: een bij met twee vleugels en vier poten.

Ter verklaring van die vier poten zou men kunnen zeggen: het is geen zuivere afbeelding maar meer een symbool, men zou zelfs kunnen zeggen: een afkorting; voor het gemak zijn twee poten weggelaten.

Maar er is meer. In de Bijbel, in Lev. 11 staat vermeld welke dieren de Joden wel en niet mogen eten. Verboden wordt varkensvlees, paling, garnalen, bepaalde vogels, konijnen, insecten enz. In Lev. 11 : 20-21 lezen wij: Alle wemelend gedierte met vleugels, dat op vier poten gaat zal u een gruwel zijn. Deze echter moogt gij eten van al het wemelend gedierte met vleugels, dat op vier poten gaat: die boven zijn voeten dijen heeft om daarmee over de grond te springen. Deze moogt gij daarvan eten: alle soorten sprinkhanen, alle soorten treksprinkhanen, alle soorten veldsprinkhanen en alle soorten kleine treksprinkhanen.

Alle in de woestijn voorkomende soorten sprinkhanen mochten zij dus eten. Dit is zeer begrijpelijk, want sprinkhanen waren toen en zijn nog het volksvoedsel van de woestijn bewonende volkstammen (Bedoeïnen). En Johannes de Doper hield zich dus streng aan de wet toen hij in de woestijn leefde van sprinkhanen en wilde honing (Matt. 3; 4).

Maar toch, er is geen twijfel mogelijk: sprinkhanen zijn insecten met vleugels en zes poten, en het is even zeker, dat de Egyptenaren bijen

en ook andere insecten, bv. kevers, afbeelden met vier poten. De gang van zaken is wel duidelijk: toen de Joden uit Egypte wegtrokken hebben zij de Egyptische opvatting, dat insecten vier poten hebben meegenomen. Hoe is dit alles te verklaren?

Nu kunt u het Groentje dicht doen en al uw scherpzinnigheid aanwenden om een oplossing te vinden.

Ik zie maar een verklaring — waarmee u het natuurlijk gerust oneens moogt zijn. Kijk eens een poesje heel rustig naar een vlieg, die ook zes poten heeft. U zult al gauw zien, dat hij met zijn voorste poten zich de kop, sprieten, ogen enz. poetst. Als ik mijn gezicht, neus of ogen wrijf doe ik dat ook met mijn voorpoten, pardon handen. Zou dat de oplossing zijn? Ook bijen en andere insecten poetsen hun kop met de voorste poten. Zouden die oude volken de voorste poten voor handen aangezien hebben? Met andere woorden: die vier poten, die de Egyptenaren tekenden en die de Joden in hun wet vermelden waren voor hen alle poten, die een insect heeft.

Wie hier even verder over nadenkt ziet, dat dit nog zo gek niet is. Een eekhoorn heeft vier poten, maar wie ziet hoe hij met zijn voorpoten een hazelnoot plukt en vasthoudt terwijl hij de noot openknaagt zal er geen enkel bezwaar tegen hebben te spreken van de handjes van een eekhoorn. En wie wel eens op de film of TV gezien heeft hoe een chimpansee takken en bladeren plukt om zijn bed te maken of hoe hij een stok oppakt om er mee te slaan zal het bijna een belediging vinden te zeggen, dat hij dat met zijn poten doet.

Zou dit de oplossing van het vraagstuk zijn? Zouden de Egyptenaren en met hen de Joden van mening geweest zijn, dat insecten vier poten en twee handen hadden? En als ze dan het teken bi.t wilden schrijven of in steen beetelen lieten ze gemakshalve de handjes weg. Het is maar een veronderstelling. Weet u een betere? Het Groentje zal hem wel willen publiceren.

J. Kalff,
Kerkstraat 18,
Mook

Nog eens over PROPOLIS

Het bijenproduct dat tegenwoordig in het brandpunt van de belangstelling staat is propolis. Tevergeefs zal men het woord propolis zoeken in de Grote Winkler Prins-encyclopedie en in de dikke Van Dale. Ook de bijenleerboeken zijn uiterst summier over dit onderwerp. De meeste imkers kennen propolis wel en zij zijn reeds lang gefascineerd door dit wonderlijke goedje

dat zij praktisch overal in de bijenkast aantreffen.

Vroeger was het een bron van ergernis want het kan weleens lastig zijn als de bijen alles vast aaneen gekit hebben met propolis. Om te voorkomen dat de bijen op bepaalde plaatsen propolis zouden afzetten, werd daarom vroeger nogal eens met vaseline gewerkt maar ook dit bleek bezwaren te hebben.

Nu het tot de imkers is doorgedrongen dat wij hier met een waardevol product te doen hebben, wordt de propolis met vreugde begroet en wordt het beetje overlaster dat de propolis de imker nu en dan bezorgt, op de koop toe genomen.

Propolis betekent letterlijk: „Voor het volk”, een goede naam, beter dan het uit het Duits afkomstige woord kithars.

Propolis, een harsachtige substantie, wordt namelijk voor het gehele bijenvolk gemaakt en niet alleen om alles vast te kitten. Kiertjes worden met propolis dichtgemaakt en ruwe oppervlakken worden met de propolis gladgemaakt. Propolis heeft ook een ontsmettende werking. Kadavers die in de kast blijven liggen, worden met propolis bestreken en daarmee als het ware ingebouwd.

Het feit dat de bijen in speciale gevallen propolis gebruiken en geen was doet al vermoeden dat propolis bijzondere eigenschappen bezit. Was immers produceren de bijen gemakkelijker en in veel grotere hoeveelheden. Het zou goed mogelijk kunnen zijn dat volken die voldoende propolis produceren gezonder blijven dan volken die dit niet doen. Berust de productie van propolis op een erfelijke factor of is de toestand waarin het volk verkeert hier debet aan?

Hoe maken de bijen de propolis? Lang heeft men gedacht dat de bijen de hars van boomknoppen afhaalden en daarmee propolis vervaardigden. In een gebied zonder bomen of struiken zouden de bijen dan de hars van planken uit de omgeving afhalen. Een andere veronderstelling was dat de bijen plantesap gebruikten om hieruit propolis te produceren.

In „The Merck Index of chemicals and drugs”, een farmacologische encyclopedie, staat dat de bijen de propolis maken van de huidjes van stuifmeelkorrels. Dit verklaart de propolisproductie ook bij afwezigheid van boomknoppen. Bovendien zien we een merkwaardige samenloop: volken die voldoende stuifmeel tot hun beschikking hebben, zijn gezonder en blijven gezonder. Het is mogelijk dat de productie van propolis groter wordt als veel stuifmeel geconsumeerd wordt.

De gebruikswaarde van propolis werd door de imkers reeds lang onderkend. Opgelost in alcohol levert het een stroperige vloeistof op, die uitstekend gebruikt kan worden voor het dichten

van voerbakken. Ook wordt propolis wel voor politoeren gebruikt. Hiertoe wordt de propolis met warme was vermengd.

De handelswaarde dankt de propolis echter aan het feit dat het verwerkt wordt in gepatenteerde natuurgeneesmiddelen.

Vanwege het laatste gebruik schenkt het veel imkers voldoening dit mooie en geurige product te oogsten. Helaas laten nog steeds imkers de propolis verloren gaan tussen de was als zij de raampjes afkrabben. Als de natuur zo'n mooi product levert, moet men daar toch zuinig op zijn.

Nu heerst bij sommigen de opvatting dat het oogsten van propolis monnikenwerk is, maar als u met overleg te werk gaat, valt dat reuze mee. U weet waar u de propolis vinden kunt: op de bovenlat van de raampjes, onder de oren, op de afstands-blikjes, in de kasten en op de dekplank. Een dekkleedje heeft het grote bezwaar dat er dan ook haren geoogst worden. Op veel plaatsen waar propolis zit, is ook was aanwezig. Was zit er tussen en erop (klimraat e.d.). Haal deze was eerst weg met de schraapbeitel. U kunt het verschil tussen was en propolis goed voelen. Propolis is taai of glashard al naar gelang de temperatuur hoog of laag is. Haal ook eerst dode bijen of delen van bijen weg voor u de propolis afschraapt.

Ga bij het wegschrappen van propolis niet zó ver dat u ook het hout meeneemt. De propolis die u niet wegkrabt gaat niet verloren. Volgende keer gaan de bijen daar weer op verder.

U kunt niet voorkomen dat er ongewild toch ongerechtigheden in uw propolis komen. Dat is niet erg. Als u tijd hebt, kunt u de propolis nog

verder uitzoeken, maar de met zorg geoogste propolis is op zich al waardevol.

Het afschrappen kunt u heel goed doen in een grote wasketel of teil zodat de wegspringende propolis niet verloren gaat.

Ga in geen geval uw propolis „zuiveren" door de propolis te smelten of op te lossen. Door zo'n handeling wordt uw propolis waardeloos. Tracht ook niet van uw propolis een dicht opeen aan elkaar gekitte massa te maken. Doe uw propolis ook niet in een diepvriezer of koelkast. Als de propolis er dan weer later uitgehaald wordt, condenseert de waterdamp uit de lucht op de propolis. Bewaar uw propolis droog en koel. Het mooist is uw propolis als het uit brokjes bestaat die droog en los zijn.

De kwaliteit van de propolis, het zuivere product, is niet altijd gelijk. Dit hangt mede af van de mate waarin de bijen was door de propolis gemengd hebben. Het is voor een imker zelf geen doen de kwaliteit van zijn propolis te bepalen. Dat is werk voor specialisten, voor chemici die een laboratorium tot hun beschikking hebben. De imker echter vormt een onmisbare schakel bij de winning van propolis.

Als aan de winning van propolis voldoende aandacht wordt besteed, zal door het economische voordeel die dit biedt, de bijenteelt nog aantrekkelijker worden.

Voor op- en/of aanmerkingen naar aanleiding van het bovenstaande houd ik mij van harte aanbevolen.

L. J. B. van Geffen,
Het Vrije 29,
Zierikzee

AFDELINGSNIEUWS

Afdeling Heiloo en omstreken

De najaarsvergadering die op vrijdag 31 oktober in Stichting Eigen Gebouw werd gehouden werd goed bezocht. De voorzitter kon twee nieuwe leden verwelkomen en ondanks twee opzeggingen bleef het aantal leden gehandhaafd op 50.

Als vanouds werd het programma afgewerkt en tegelijkertijd de vragen die aan de orde kwamen beantwoord.

Een belangrijke zaak die ekstra op de agenda geplaatst moest worden was de verzekering van de bijen en de materialen. Uit een gesprek dat ik met de heer Krabbenborg van het Bijenhuis had, was gebleken dat, doordat de afdeling geen suiker in 1975 had afgenomen, de imkers niet verzekerd waren.

Een vervelende en ook onduidelijke toestand, die de aandacht van het Hoofdbestuur heeft en waarover opheldering gevraagd zou worden.

De imkers ontvangen hierover t.z.t. nog nader bericht. Het voorstel van de heer Houtenbos om de propagandavond in Egmond te houden werd aangenomen en ook werd er al een datum afgesproken n.l. 13 februari 1976.

Verrassend was de grote animo voor het volgen van een cursus bijhouden voor beginners. De heer Doornbos bracht de mogelijkheid voor een gesubsidieerde cursus door het Rijk onder de aandacht van de leden.

Het bestuur hoopt ook eens de gezichten te mogen zien van diegenen die zich op de achtergrond houden.

Bij de rondvraag, waarin vragen en wetenswaardigheden werden uitgewisseld werden zaken die men al wist opgefrist en nieuwe dingen die onze fijne hobby nog boeiende maken naar voren gebracht.

Herm Ettema, secretaris

Afd. Driebergen e.o.

Afd. Driebergen en omstr. kon 3 november j.l. haar beginnerscursus afsluiten in tegenwoordigheid van de heer H. Th. van de Hout van de Inspectie op het Landbouwonderwijs. Van de 27 gestarte deelnemers behaalden 16 het getuigschrift. De vaak lange vakanties, het veelvuldig tijdens de weekends verblijven op camping e.d. zijn meestal de reden van verzuim, waardoor men niet voor een getuigschrift in aanmerking kan komen. Toch heeft men ook dan kennis kunnen nemen van het wonderde leven der bijen, hetgeen zeker zijn nut weer zal afwerpen. Degenen, die wel de eindstreep haalden, hadden tijdens de cursus reeds een werkstuk aan de hand van 85 vragen gemaakt, zodat de slotavond in het teken van de gezelligheid stond. Overigens kon men nog veel opsteken van de instructieve film „Bijenhouden met succes" die door de heer Metz van het Staatsbosbeheer werd vertoond.

Bij het uitreiken van de diploma's kwamen allerlei belevissen nog weer naar voren. De jongste deelnemer aan de cursus was Marcel Murk uit IJsselstein, die daarom naast z'n diploma een boekje plus raampjeslichter in ontvangst mocht nemen. Tot beste beginnend imker van het jaar werd uitgeroepen P. J. J. ter Berg uit Laren (N.H.), die kans zag reeds tijdens de cursus volledig „steekvast" te zijn. De moedigste beginner was ongetwijfeld S. J. Godijn uit Utrecht, die tijdelijk gehandicapt zich met krukken moest behelpen en zo zijn reeds aangeschafte bijen achter de kapsalon moest behandelen. Als blijk van waardering mochten beide heren een onmisbaar bijengereedschap hiervoor in ontvangst nemen.

Verder slaagden: Mevr. A. J. M. ter Berg-Bels, Laren (N.H.), N. Breur, D. S. Geursen, D. H. M. Visser en mej. J. H. W. M. Sturkenboom, allen uit Driebergen, mevr. G. de Waard-van Egteren, Langbroek, P. Fentener van Vlissingen, Nederlangbroek, mevr. M. C. C. E. Mollerus-de Vos van Steenwijk, Hilversum, mevr. T. Taanman-Ruitenbeek, Bussum, L. Murk, IJsselstein, mevr. J. G. Tack-Bos en J. Tack, Weesp, F. J. Walraven, De Meern. De cursus werd gegeven door Mimi Walraven uit De Meern, bij wie men zich ook voor een nieuwe beginnerscursus weer kan opgeven.

Succesvolle Stichtse Honingkeuring en Imkermiddag

Het was weer echt gezellig druk op de Stichtse Honingkeuring die op 1 november j.l. in het Hubrecht Laboratorium te Utrecht werd gehouden. Van heinde en ver waren de imkers naar Utrecht gekomen om aan deze dag deel te nemen, hetzij met honing, of wel voor de imkermiddag. Afdeling Utrecht was ditmaal de gastvrouw met medewerking van het Hoofdbestuurslid voor Utrecht, en we mogen niet anders zeggen dan dat de hiertoe ingestelde commissie de zaken goed had voorbereid. Daarbij was de accommodatie prima en de organisatie van het geheel verliep bijzonder vlot.

In de morgenuren vond de keuring van de honing plaats welke openbaar was en door iedereen kon worden gevolgd, wat bijzonder op prijs werd gesteld.

Er was veel honing in de diverse rubrieken ingezonden en de jury had dan ook druk werk om alles op tijd klaar te krijgen. Als juryleden traden op de heren Ir. J. Pettinga, H. G. Maagendans, G. v. de Weert en J. Krabbenborg.

De voorzitter van de afd. Utrecht de heer J. W. de Groot sprak 's middags een welkomstwoord waarbij

na een korte inleiding door het H.B. lid voor Utrecht de prijzen werden bekend gemaakt en uitgereikt door de heer de Groot, nadat Ir. Pettinga namens de jury een toelichting had gegeven. Er was weer een goede strijd geleverd om het behalen van de wisselbekers.

De afdeling Loenen aan de Vecht won wederom de wisselbeker beschikbaargesteld door de afd. Bunnik Houten in de afdelingscompetitie. Afd. Driebergen en afdeling Bunnik Houten deelden samen de tweede plaats. De wisselprijs voor de beste individuele inzendingen was voor de heer E. Hulsman uit Nieuwer Ter AA die een voortreffelijke en gevarieerde inzending had. De beker van de afd. Utrecht voor de beste inzending in de rubriek Experimentele vormgeving van Imkerijprodukten werd toegekend aan Chr. Uijterwijk met zijn medewerkers van de afd. Soest. Een extra beker, beschikbaar gesteld door afd. Bunnik Houten werd uitgereikt aan de afd. Ugchelen die van buiten het Sticht ook met een mooie inzending had deelgenomen. Verder werden een groot aantal oorkonden uitgereikt aan ieder die een of meerdere malen honderd punten had behaald.

Vervolgens was er een imkerforum onder leiding van de heer W. C. Bakker waarin zitting hadden Ir. J. Pettinga, Dr. J. van Praag, mej. E. S. C. Jasperse en de heer H. G. Maagendans en C. Pater Jzn. Diverse vragen werden door het forum beantwoord zoals over het kaarsvetverschijnsel bij gekristalliseerde honing, wat is goede heidehoning, waarde van propolis, opleiding keurmeesters, proeven in de vliegakamer, voorkomen van Nosema etc.

Daarop aansluitend sprak wrnd. secretaris C. Pater Jzn over het de laatste jaren toenemend aantal diefstallen van bijenvolken op de dracht velden, voornamelijk bij koolzaad en heide. Hij adviseerde de bijenwoningen goed te merken en alleen daar staanplaats in te nemen waar men vergunning heeft en waar eniger mate toezicht is. Verder ogen en oren goed de kost geven om de daders op te sporen. Veel belangstelling bestond er voor de knutsel werkstukken van Jan Trip uit de afd. Bunnik en de rubriek experimentele vormgeving van imkerij produkten. Afd. Soest had er o.l.v. Chris Uiterwijk weer echt iets bijzonders van gemaakt maar ook de individuele werkstukken mochten er in alle opzichten zijn. Deze rubriek werd wederom door de imkers gekeurd. Moeilijk voor de jury was ook de beoordeling van de honingkoek en het honinggebak waar bijzonder veel werk van was gemaakt. Na de pauze was de filmzaal overvol voor de films, Gif Roofmijten en sex-lokmiddelen en Bijen op de beeldband van dr. van Praag. Een verloting met zeer vele prijzen besloot deze bijzonder geslaagde Stichtse imkerdag.

C.P.

Mededelingen van de afd. Gooiland

Op 75-jarige leeftijd is op 17 november van ons heengegaan de heer G. Gerding. De heer Gerding was vele jaren lid van onze afdeling en we hebben hem leren kennen als één van onze actieve leden. Ook op onze bijenschans was hij vaak present. Wij kunnen alleen zijn vrouw en verdere familie nog veel sterkte toewensen.

De afd. Gooiland zal begin 1976 weer een cursus voor beginners starten, evenals de vorige cursus hopen we dat ook deze een succes zal worden. De theoretische lessen worden gegeven in de Pedagogische Academie aan de Schuttersweg, de praktijklessen over het algemeen op de bijenschans in het corversbos.

Afdeling Bemmel

De afd. Bemmel (Hoop Doet Leven) vierde op 15 november j.l. op grandioze wijze haar 50-jarig bestaan. De officiële receptie waaraan al een kerkdienst was voorafgegaan, ving om 16.00 uur aan in het Wapen van Bemmel en op dat tijdstip was de toch waarlijk niet kleine zaal al geheel met belangstellenden gevuld. De voorzitter gaf in zijn openingswoord een overzicht over het wel en wee van de vereniging, herdacht in het bijzonder de oprichters en constateerde dat de vereniging de voetsporen van deze pioniers steeds heeft gevolgd. De burgemeester van Bemmel, die vergezeld was van zijn echtgenote, deed in zijn toespraak uitkomen dat hij niet alleen geheel op de hoogte was van het nut van de imkerij, maar ook van het wel en wee van het verenigingsleven en de grote saamhorigheid en de prettige sfeer die in de afdeling heerste. Hij zag de toekomst blij tegemoet en reciteerde ten slotte een honderden jaren oud imkerslied in goed Betuws:

Wa zinge de biekes van hönning en was
En wa vliegen ze over de bluunkes ras
Wa vliege ze over de bonte gruune weiën
De weg die ze er hinne ziene gegaon
Die zullen ze wel wederkere.
En dan hangen ze daar an eine dunne tek
En dan hangen ze daar veur hun ongemak
En het boerke bezürgt hun ien kürreven
En die zullen ze nie laeten onbeloond
En ze zulle wel veur hüm zurrige.

Hij reikte vervolgens aan de HH. P. J. Bouwman, F. Bouwman en G. J. Peters, die van de oprichting af lid van de afd. waren, een oorkonde uit ondertekend door het college van B. en W. van de gemeente en voorzien van het officiële lakzegel van de gemeente.

H.B. lid Maagendans bracht wegens ziekte van de heer Kinkelaar de gelukwensen van het Hoofdbestuur over. Hij maakte van de gelegenheid gebruik nogmaals te wijzen op het indirecte nut van de bijenteelt en riep op tot aanplant van drachtplanten in het kader van erfbeplanting, ruilverkaveling en bij het inzaaien van bermen enz. waarbij hij voor zover het gemeentegronden betrof tevens een beroep op de medewerking van de burgemeester deed. Namens het H.B. reikte hij aan de secretaris, die dit ambt 25 jaar had waargenomen, de zilveren draagmedaille van de vereniging uit.

Een groot aantal vertegenwoordigers van plaatselijke verenigingen en instellingen alsmede delegaties van afdelingen uit de omgeving kwamen gelukwensen aanbieden, veelal vergezeld van de bekende enveloppe, die de penningmeester met bewonderenswaardige behendigheid wist te laten verdwijnen. De plaatselijke muziekvereniging „U.D.I.” bracht om 5 uur een klinkeende serenade. Een gezellig diner besloot de geslaagde dag.

Afd. GRONINGEN

Van 8 t/m 12 oktober heeft onze afdeling weer deelgenomen aan de hobbybeurs „Binnenpret” in de Martinihal te Groningen. Er was veel belangstelling voor onze stand. We konden enkele nieuwe leden noteren evenals vele nieuwe cursisten voor de beginnerscursus. Ondanks het voor ons matige tot slechte honingjaar konden wij voor het eerst dit jaar uitsluitend door leden gewonnen honing omzetten. Klaverhoning noteerde f 5,25; koolzaadhoning f 5,50; bloemenhoning f 6,— en heidehoning f 8,— per pond. Raathoning bracht per raampje f 20,— op. De handel was

vlot. Ook de voorlichtingsfolders gingen grif over de toonbank. Veel kinderen namen een folder mee om op school een opstel te maken over een hobby waarmee ze kennis hadden gemaakt op de hobbybeurs. Al met al een positief resultaat voor onze vereniging.

Niet elke afd. van onze vereniging is in staat deel te nemen aan dergelijke manifestaties, maar het verdient aanbeveling zoveel mogelijk op een dergelijke wijze propaganda te maken voor onze zo prachtige hobby.

Een andere prettige gebeurtenis voor ons als Groninger imkers was de inzaai van éénjarige drachtplanten door de Groninger plantsoendienst op een middenberm die het volgend jaar zal worden beplant met rozen. Het toesturen van de folder „Bloemen en Bijen” aan de plantsoendienst heeft bij ons dus succes gehad.

Afd. EENRUM

Op maandag 29 september 1975 is in het Dorpshuis te Eenrum het examen afgenomen van de deelnemers aan de cursus „gevorderd imker” door de cursusleider de Hr. R. H. Geskes in tegenwoordigheid van de Inspecteur van het Landbouwonderwijs en het bestuur van onze afdeling. Aan de volgende personen werd het diploma uitgereikt: W. de Bruin; H. R. Durenkamp; Mevr. en de Hr. Kleefstra; Mevr. en de Hr. Konstapel; C. J. Olsthoorn; A. C. Rutges; E. Spruit en J. Veltman.

Cursussen vanuit Afd. BUNNIK / HOUTEN

SPECIALE CURSUS HONING

Deze speciale cursus bestaat uit 4 theorieavonden, 1 praktijkles en 1 excursie. Behandeld wordt het oogsten van honing, bewaring, verpakking en presentatie van honing. Samenstelling en soorten van honing, honingbesluit, verkoop en verwerking van honing, kortom alles wat hierbij te pas komt. Cursuskosten f 25,— excl. excursiekosten. Eerste lesavond vrijdag 9 januari 1976, te 19.45 uur in het Centrum voor Tuinbouwonderwijs te Utrecht.

CURSUS TEELT VAN KLEIN FRUIT

Deze cursus is speciaal opgezet voor liefhebbers die interesse hebben voor de teelt van aardbeien, frambozen, bramen, rode-witte-zwarte bessen en kruisbessen in eigen tuin. Ook Blauwe bessen, Loganberry e.d. komen aan de orde. Bijzonder interessant en leerzaam.

De cursus bestaat uit 6 theorieavonden, 2 praktijklessen en 2 excursies. Cursuskosten f 35,— plus excursiekosten. Aanvang der cursus op donderdag 8 januari te 19.45 uur in het Centrum voor Tuinbouwonderwijs te Utrecht, Theo Thijssseplein 32.

CURSUS VOOR BEGINNENDE IMKERS

Deze cursus vangt aan op vrijdagavond 6 februari 1976 om 19.45 uur, eveneens in het Centrum voor Tuinbouwonderwijs te Utrecht. De cursus omvat 4 theorieavonden en 12 praktijklessen welke gegeven worden van begin april tot half september op de zaterdagen.

Opgave en verdere gegevens

Voor al deze cursussen kan men zich aanmelden bij de Adm. der afd. Bunnik/Houten, Achterdijk 22, Bun-

nik, tel. 03405-1305, waar ook alle verdere gegevens over de cursussen verkrijgbaar zijn. Zo gaat er in januari 1976 in Schalkwijk weer een korfvlecht cursus van start van 10 lesavonden waarvoor men zich ook kan aanmelden. Voor de speciale honingcursus is het diploma van een gevorderden cursus vereist. Op de eerste cursusavond krijgt men het volledige programma van de lesavonden/lesdagen. Cursusgelden kunnen overgemaakt worden op postgiro 193060 van bovengenoemde afdeling. Tijdige aanmelding (lieft schriftelijk) is gewenst.

De Bijenteeltcursussen voor gevorderden in Utrecht en Leersum zijn inmiddels van start gegaan met een groot aantal deelnemers en onze 4 korfvlechtcursussen draaien op volle toeren. C.P.

Afd. Bunnik-Houten: Eind september hielden we onze eerste afdelingsavond van het seizoen waar gediscussieerd werd over de resultaten van onze Heide-week in mei j.l. op de Veluwe. De 11 oktober brachten we 52 personen sterk een bezoek aan het Bijenteeltmuseum te Kalmthout (België) en het prachtige Arboretum aldaar. 's Middags bezochten we o.l.v. Ir. J. Pettinga en dhr. v. Os de Ambrosiushoeve. 30 oktober waren we weer bijeen en was er een honing-avond voor de leden. De 14 november sprak Stef

van de Ambrosiushoeve over heesters, planten en bloemen op de Ambrosiushoeve. Aan de hand van meegebracht materiaal gaf hij vele aanwijzingen en adviezen bij het planten, zaaien en stekken. Het mee-gebrachte materiaal vond gretig aftrek en de aanwezigen waren zeer enthousiast over deze avond. Jammer voor andere afdelingen dat Stef dit maar bij uitzondering kan doen. C.P.

IN MEMORIAM

Wederom ontviel ons een trouw lid.

Op 24 oktober 1975 overleed op de leeftijd van 73 jaar, de heer

B. LOGTENBERG

Wij zullen de heer Logtenberg blijven gedenken als een toegewijd imker en een goede vriend. De nabestaanden wensen wij veel sterkte toe bij dit verlies.

Bestuur en leden afd. Apeldoorn

INHOUD 1975

Bedrijfsmethoden

Samenvoegen volken	158
Behandeling van Carnica volken	209

Bestuiving

Bestuivingsregeling	52
-------------------------------	----

Boekbespreking

Bijenhouden met succes	166
Der Schweizerische Bienenvater	191

Bijenteelt in andere Landen

Praktijkonderzoek in Ierland	26
Honingoogst in Nieuw Zeeland	170
Bijenteelt in Suriname	187, 207

Bijenweide

Bijen op de Heide	122
Wijziging Vervoersbeschikking bijen	185

Bijenwoningen en Gereedschappen

Raampjesmal	37
Observatiekast	74, 97
Bijenkast in de toekomst	174
Voerbak versus voeremmer	211

Bijen in de E.E.G.

C.O.P.A. werkgroep honing	12
-------------------------------------	----

Honinghandel en Markten

Bijenmarkt Epe	159, 194
Bijenmarkt Santpoort	159
Stichtse Honingkeuring	217
Bijenmarkt Eelde-Paterswolde	105
Bijenmarkt Eerbeek	193

Personalia

Promotie Dr. J. P. van Paagh	12
Aanstelling Hr. Duijvetter	115
Jubileum Hr. J. M. Wolfs	

Producten der Bijen

Honing (geneeskrachtige werking)	15, 40
Stuifmeel	30
Kaarsvetverschijnsel	59
Propolis	137, 140, 215
Giftige nectar bij lindsesoorten	139

Veredeling en koninginneteel

Verslag Schiermonnikoog	54, 72
Koninginneteel in moergoede volken 77, 100, 119, 133, 151	

Vereeniging

Adressen Hoofdbestuur	11
Verslag H.B. vergadering	28, 93, 167
Jaaroverzicht	32
Algemene vergadering	56, 95, 116
Vrienden van Ambrosiushoeve 115, 131, 151, 184	
Bijenpraat	189

Ziekten en Vijanden

Nosema	13
Wijziging Bestrijdingsmiddelenwet	119
Wasmotten	141
Schade door mussen	191
Uit de Jaagkieps	9, 30, 136, 155

Vaste Rubrieken

Ons Klankbord	3
Beginnersrubriek 6, 23, 47, 67, 87, 111, 127, 147, 163, 179, 199	
De Bijenweide 7, 24, 49, 70, 90, 113, 128, 149, 164, 182, 203	
Raamwerk	29, 51, 69, 72, 89, 168, 185, 205

Diversen

De moer wordt ingebald	5
Keuren van bijenvolken	14
Zomer- en winterbijen	57
Weeroverzicht 1974	98
Klimaatbespiegeling	173
Bijenspreuken	172
Verslag Apimondia congres	200

Voor alles wat U nodig heeft voor de MODERNE BIJENTEELT kunnen wij U uit voorraad leveren. Wij noteren de laagste prijzen en de kwaliteit van het materiaal is niet te overtreffen.

H.H. Secretarissen:

Heeft U een afdelingsbestelling? Laat ons dan eens offerte maken.

Uw leden zullen U dankbaar zijn.

Tevens nog leverbaar enkele soorten honing.

Vraagt onze materialen en/of honingprijzlijst even aan.

Wij wensen U Prettige Feestdagen en een VOORSPOEDIG 1976

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZOON

Jubbega Friesland — Telefoon 05165 382

H.H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw
RUWE RAATWAS
rechtstreeks of in verenigingsverband
naar . . .

HONINGZEMERIJ W. van 't LAND

Telefoon 2607 Barneveld

Desgewenst KUNSTRAAT terug.

U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

Wij wensen U Prettige Feestdagen en een VOORSPOEDIG 1976

H.H. IMKERS

Als u het nog niet deed . . .

Het is nu een goede tijd om propolis te oogsten van niet in gebruik zijnde ramen en bakken. Te hoge verwachtingen willen wij niet wekken maar propolis is wel een waardevol natuurproduct.

Ook kleine hoeveelheden kunt u inzenden.

Na enige weken krijgt u uw afrekening.

Laat uw propolis niet verloren gaan.

PROPOLISHANDEL DE IMMENHOF

(L. J. B. van Geffen)
't Vrije 29, Zierikzee
Tel. 01110 - 38 47

SIEGERLAND - HONINGSLINGERS

aangepast aan de Hollandse raammaat.

4 H raams Honingslinger f 280,—

met elektr. motor f 570,—

6 H raams Honingslinger f 365,—

met elektr. motor f 650,—

8 H raams Honingslinger f 405,—

met elektr. motor f 690,—

Elektro-motoren 70 Watt (met compleet drijfwerk) f 385,—

Alleen-verkoop voor Nederland

„DE BIJENKORF” — Eemnes.

Tevens leveren wij alle IMKERSARTIKELEN

Zelfbedieningsmagazijn „DE BIJENKORF”

Meentweg 103, Eemnes — Telefoon 02153 - 86704

IN MEMORIAM

Op 18 oktober 1975 overleed ons lid, de heer

BERNADUS ARNOLDUS BUURMAN

op de leeftijd van 71 jaar.

Hij zal bij ons in dankbare herinnering blijven.

Onze gedachten gaan uit naar zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen, voor wie hij zorgde en werkte en aan wie hij zoveel liefde schonk.

Bestuur en leden,
afd. Bommel

Op 20 oktober 1975 overleed ons erelid en voormalig bestuurslid

GERRIT OOSTERGETEL

in de leeftijd van 86 jaar. Als een der oprichters der afdeling Meppel heeft hij meer dan 25 jaar met grote toewijding onze vereniging gediend als secretaris en penningmeester.

Bestuur en leden,
afd. Meppel e.o.

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 4,50, elk woord meer 25 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 10 keer plaatsen 10% korting. Inzendtermijn voor de 10e van de maand. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

TE KOOP: Zuivere Nederlandse fruit-linde en heidehoning in emmers van 14 kg. J. W. JANSEN, Uiftseweg 31, Silvolde. Telefoon 08350 - 4323.

TE KOOP: gebonden jaargangen 1947-1961 maandblad Bijenteelt; 1 ex. Grote Bijenboek. L. HESTER, Boslaan 29, Zuidwolde Dr. Telefoon 05287 - 1747.

TE KOOP: 'ABC and XYZ of Beeculture', Standaardwerk uit U.S.A. Ruim 700 pag. voor f 40,—. Telefoon 02159 - 12316.

TE KOOP: een nieuwe 3-raams honingslinger.
H. DE VRIES, Noord 42, Workum Fr. Telefoon 05151 - 1252.

WIJ KOPEN: Inlandse Bijenhoning, Ruwe - Zuivere Bijenwas, Propolis, Honing- en Waszemerij ARKADIA Lochem. Telefoon 05730 - 1827/2219.

TE KOOP GEVRAAGD: Ruwe en zuivere Bijenwas. Honing en Waszemerij „DE BIJENKORF”, Eemnes. Telefoon 02153 - 86704.

TE KOOP: Prima sterke bijenvolken in kasten, korven en op ramen. Bijenstand „DE BIJENKORF”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02153 - 86704.

VOOR ALLE IMKERARTIKELEN naar Bijenstand „DE BIJENKORF”, Eemnes. Telefoon 02153 - 86704.

Prijscourant op aanvraag.

Tevens hebben wij nog wat honing voor de wederverkoop.

TE KOOP GEVRAAGD: Bijenvolken zowel korven en kasten en verdere imkersbenodigdheden. Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald. Bijenstand „DE BIJENKORF” sinds 1897, Meentweg 103, Eemnes, (Utrecht). Telefoon 02153 - 86704.